



AUTONOME PROVÌNTZ VO TRIA

Bolkhént

AUTONOME PROVÌNTZ VO TRIA
Dipartimént istrutzióng un kultùr UMSE
Schual un khindar dienst

Bolkhént



© Autonome Provìntz vo Tria - 2019
Dipartimént istrutziung un kultur

Gemacht vo UMSE
Schual un khindar dianst

Alle di pildar soin vodar Ornella Cestari

Gedrukht vo Litografica Editrice Saturnia, Tria

Bolkhént iz a hèrtzlicher gruaz
boda bill muanen anemmen,
boda, in lem vo alle tage,
billz soin gemuant hām gearn zo bokhenna,
un zo khenna
un macht höarn garècht di ändarn,
macht hām gearn vennese ummaz pinn ändar

Bolkhént iz dar titl
boma hatt geböllt haltn
in disa näüge editziong von tèkst o
ombrómm 'z iz a gruaz åzoheva zo khenna
di eltarn von khindar, püabla un diarndla,
boda inntretn vor da earst bòtta in khindargart,
un boda åhevan an bege
bodase bart vüarn zo kreschra alle pittnåndar



Innhalt

<u>Vürlegom</u>	8
Hefpar å zo redada	11
<i>A bichtegar tritt zo khemma groaz</i>	17
khemmen z'soina toal vonan naüing raum	
Di vorsch mearar gevorscht aftz lazzanse un khearn zo vennase	20
<i>...boda dar tage loafst åndarst baz dahuam</i>	23
gemacht vo mearare momént boma mage darkhennen	
Di vorsch mearar gevorst aftaz stian garècht	26
<i>...ma sait toal vonar groazan organizatziong</i>	29
boma redet ummaz pinn åndar un nemp toal alle pittnåndar	
Di vorsch mearar gevorst atz bia 'z komportanse di khindar	32
<i>...in a zait boda hatt soin vèrt</i>	35
durchgevüart vo sicharne routines	
Di vorsch mearar gevorst aftn tage ka schual	38
<i>...vor berda steat ka schual lengar o</i>	41
in da sèll lengarne zait boda iz spetziàl	
Di vorsch mearar gevorst afte vorlengrate zait	44
<i>...boda di khindar linnen spilante</i>	47
seriösat un bolustengatese	
Di vorsch mearar gevorst aftz gespila	50
<i>...in a kornis vonan edukatif prodjèkt</i>	53
boda lekk panåndar gebizza un gevalla	
Di vorsch mearar gevorst afte prodjèkte	56
<i>...durchgevüart vo kompetentege un sinnege laüt</i>	59
profesionistn hèrta abegeliirtn vo näügom	
Di vorsch mearar gevorst afte relatziongen groaze un khindar	62
<i>...boda khennen di "sbachegen" moméntn</i>	65
von sèll hõarnse groaz odar khlumma	
Di vorsch mearar gevorst aftz geèzza un geslava	68
<i>...vo alln in khindar</i>	71
zo machase krescharn azpe 'z hatt z'soina	
Di vorsch mearar gevorst aftz bia alle di khindar soin inngenump	73
<i>...bomase nempart in européan zungen</i>	75
offezetüanase in stimmen vodar bèlt	
Di vorsch mearar gevorst afte "zboate zung"	76
<i>...pittnan blik aftz "vor" un "darnå"</i>	79
in a edukatif vür gian	
<i>...allz ditz a un vil åndarst</i>	83
drinn in da groaz organizatziong	
von trentinar provintziàl khindargart	
Platz vor di sèlbart noten	100

Vorbort

Dar earst
Bolkhént iz
auzkhent 'z djar
2002

'Z iz gest 'z djar 2002 balda iz khent vürgelekk zo macha a libarle boda redet lai von sèll boda di khindar lem da earst bòtta bosa inntretn in khindargart, saiz az saibe dar earst tage schual vor alle, boda da gântz schual mövartze pitt se, saiz az saibe spetar auz pa djar balda 'z khinn vinnt sa allz boroatet. Deferentege situatziongen ma boda hërta hãm mængl z'soina draugeschauget un vürgevüart pitt groazez maz.

'Z izzaz gestânt ka hertz 'z zil zo macha khennen in eltarn disa bèlt no vorsa beratn khent zo nemmada toal, a pizzle boroatante di earde un a pizzle machante azta saibe destrat disa naüge fase, boda vil vert iz da earst bòtta boda 'z khinn steat vort vo huam, vor åndre, anvétze, iz khemmen von khindarèstle zuar inan naüng raum. Sidar alóra Bolkhént iz gânt in di hent vo vil eltarn, dar iz khent durchgeschauget, dar iz khent gelest un draugeredet pittnândar pinn maistre.

un haüt vornaügetar soi
rüst

Est *Bolkhént* iz gerift aftz soi draite editziong, da sèll bodaz vüart drinn in di sâmmelung F.I.O.R.E., boda in disa zait iz khent augelekk pinn gelaichege zil von *Bolkhént*, dar sèll zo reda vo argométn boda ågian in krescharn von khindar.

Bolkhént vinntze in soin djüst platz, bodada sa soin åndre libarla boda hãm geredet vo bichtege tème – azpe bia ma mocht èzzan, di autonomi, khennen un vorstian bo ma sait drinn un auz vodar schual – un sichar bartnda no nâkhemmen åndre bichtege sachandarn boda bartn ren vo ditza un åndarst o.

Drinn in di sâmmelung F.I.O.R.E. iztada nèt an ordnung sa auzgemacht: aniagladar tèkst iz sèlbart alumma ma in da gelaichege zait gepuntet in a rede boda hërta vürgeat åna z'soina untarprocht, a rede gemacht vo pildar un börtar bodase trèffan pittar sterche von emotziongen, von sèll boma gloabet, von pensiam.

haltante però hèrta da
gelaichege seal

Di seal von *Bolkhént* iz gestânt da sèll vo alóra:
innvången alle genoatn. Bar pensàrn sichar nèt zo haba
aüzgeredet alle di problème bodada magatn soìn, ma 'z
steata in gântz dar lust zo macha bortn in eltarn von
khindar, sa da earst bòtta bosa trèffan di schual in mångl
zo macha in sèll vorsch boda vil vert khint gemacht lai
dòpo a baila zait, balz iz kartza spet.

Bolkhént redet asó vodar schual - vo bia di iz, bia di
pensàrt, vo bia di organizartze – åna però zo giana
z'sega punkt vor punkt bia 'z soinda inngerichtet zèrte
organizatziongen in zèrte kontèste. Pitt konkrètege
baispil un pittar arbat vo alle tage ditza libarle zoaget bia 'z izta
inngerichtet di schual un süacht zo venna daz sèll boda vorsan
daz mearaste di eltarn von khindarn un zo rispundra
darmitt.

in a stòrdja boda pintet
'z lem vo alle tage pittn
sistèm-schual

Di stòrdja heft å süachante zo vorstiana baz vor an esperiéntz 'z iz åhevan di schual, baz vor a spil ma spilten, darzuar süachtma zo bizza bia ma makse vennen un geat garade drinn in di sèlln protzèssan bodase offetüan in disa fase. Dena geatma z'sega bia 'z geata vür a tage ka schual, pittn rite boda machan vorgian di zait åna ångst, an organizatziong boda iz guat zo darberase azta eppaz nèt geat azpe 'z hatt z'soina, di esperientzan gemacht, bazma hatt getânt, di vürlegom boda gem mearar vèrt dar schual sèlbart, un darzuar allz ditza, alle di sèlln pintom boda machan stian gearn pittnåndar. An lestn, khinta vürgelekk atz baz ma gruntetze azpe schual, da sèll groaz kornis boda innhaltet alle di khindargart.

Bolkhént geat vür asó, pitt moméntn boma lazzt seng bazma tüat un åndre, anvètze, boma übarlekk aftaz sèll boda khint getânt, asó, schual un famildja mangse vennen un ren fra de se hoatar. An lestn iz pròpio a strumént, zbisnen alln in åndarn bodada soin, zo macha ren pittnåndar schual un famildja aftz argoméntn boda ågian poan, an ånfång vonar "rede" boda bart mochan vürgian in di zait.

Hefpar å zo redada...

Åhevan geat å in
khindar un in
groazan o

Di esperiéntz vodar earstn bòtta in khindargart iz eppaz boda ågeat lai in khindarn? Di fadige iz lai vor se? Alle di sèlln emotzionen, guate un letze, gian nèt å in groazan bodase vüam?

Biar khön vo nò!

'Z nèt lai 'z khinn boda åheft an bege, zèrte vert starch gepitet ombrómm 'z bill soinn gemuant khemmen groaz, 'z soinda soine eltarn o.

'Z khinn dekht abe un macht soi disan platz nå un nå azzen khint zo khenna hèrta pezzar, 'z lazztze vüarn von guat un vo allz daz åndar boden steat umenumm, ma di eltarn o mochan vorstian un bizzan lai von earst momént bazta vürkhint.

Ma mocht o gedenkhan ke 'z soinn nèt lai di eltarn z'soinda inngévank in ditza, ma 'z soinda di maistre o bodase leng in spil.

aftnan bege zo
khenna in grunt
von gian vür
pittnåndar

'Z hefta å vo bait da sèll stillege "arbat" zo boroatase boda, vo tritt in tritt vüart aftz disan stèpf; disa "arbat" heft å sa pinn gantz earst trèff, no balma innschreibet 'z khinn un dena geatze vürsnen pinn initziatìvan boda di schual lekk au zo macha khennen in nåuge khnopf khindar boda inntretet un lekk vür situatzionen boda zoang pellar daz sèll boz bart soinn .

Sidar hèrta, di earstn tang schua soinn gehöart in hirn von groazan – maistre un eltarn – azpe a sberar momént boma mocht nåstian in khindar pitt groaza vorsicht. Di eltarn höarn in mångl zo vorlazzase afte schual, un ditza khint vür lai azta di schual zoagetze boroatet, lazztze khennen un lazztze nemparn. Di schual sèlbart höart in mångl zo khenna di eltarn von khindarn ombrómm an lestn se soinn di bèlt boda di khindar nåtragen.

pitt gelaichege ziln

Aft dise grünt, gelaich vor alle, heftma å z'arbata: di schual lekk au di sèlln trèff pinn eltarn boda zuargem zo khennase ummaz pinn åndar, di eltarn sèlbart mövarnse zuar dar schual, da vorsan di earstn informatzionen, di sèlln boda soin mearar mångl un nemmen toal se o afte arbat vodar schual. Saiz vor di eltarn, saiz vor di schual daz earst un daz bichtegarste zil iz machan lem gerècht in khindar di schual. Alle djar izta mångl azta dise trèff khearn zo khemma gemacht un ditza zoaget bia laise ma tüat zo riva zo khennese zbisnen eltarn un schual. 'Z parir azta nia sain genumma struméntn un okasionen boda mang gem a hânt zo khennase un zo vorstinase. Sichar, aftna sait iz di zait boda vüart zo khennase hërta pezzar, richtante laise laise di sachandarn boda vürkhemmen, ma aftz d'åndar iz pròpio balma åheft zo bokhennase boda dena vüart zo khennase un zo vorstianase pittar zait.

un pittar bölle zo venna pintom boda hârn groazan vèrt

Nå disan bege laise laise machtze vür dar sèlln naturàl timpl ångst, boda khint vodar vort vo poan zo vela eppaz, di vort zo macha an valsan tritt un asó süachtma zo venna an modo zo leba tage vor tage gebenantese ummaz pinn åndar. Allz ummaz, famildja un schual an lestn khemmen zo haba a starcha bichtega pintom.

Ma mocht khön però ke nå disan bege nicht iz sa geschribet: 'z iz nèt dèstar khön bazma hatt mångl, in baz ma gloabet, baz ma impaiteten un leng panåndar allz daz sèll boma sait, haltante kunt ke vil steat hërta untartuscht. Vil khint nèt khött zbisnen in groazan o, un asó mochtmase untarnemmen azpe ma tüat pinn khindar.

In ditza spil in drain vorgianda di earstn tang ka schual: asó azpe da 'z khinn steat un tüat, asó in da gelaichege zait di groazan lem di gelaichegen sachandarn boda laise pintnse pittar schual.

in di zait
offezotüanase dar
kamòuschaft

Di zait von khindargart iz a gântz bichtega zait vor di famildja: 'z bèkslnda di ritme un di laüt boma khennt, 'z machanse vür vorsch boma höart gelaich pitt åndre un asó venntmase mearar zo reda übar idee un atz baz ma gloabet.

'Z khinn o laise khennt näüge tschelln boz bokhennt auz vodar schual o (in spil platz baispil) un asó di eltarn o khennen näüge laüt. Da khlumma bèlt vodar famildja betartze auz un machtze raichar.

Una tappa importante del diventare grandi	A bichtegar tritt zo khemma groaz
...dove il giorno scorre diverso che a casa	boda di zait loafst åndarst baz dahuam
...si fa parte di una grande organizzazione	toal vonar groazan organizatziong
...in un tempo che assume senso	in a zait boda hatt soin vèrt
...anche per chi rimane a scuola più a lungo	vor berda steat lengar ka schual o
...dove i bambini imparano giocando	boda di khindar linnen spilante
...nella cornice di un progetto educativo	in a kornis vonan edukatif prodjèkt
...gestito da persone competenti e sensibili	gevüart vo kompetenteghe un barmhèrtzege laüt
...che conoscono i momenti più “fragili”	boda khennen di “sbachege” moméntr
...di tutti i bambini	vo alln in khindarn
...dove ci si avvicina alle lingue europee	bomase nempart in européan zungen
...con uno sguardo al “prima” e al “dopo”	pittnan blik atz “vorånahì” un “darnå”
...tutto questo e molto altro	allz ditza un vil åndarst
entrare a far parte di un ambiente nuovo	khemmen z’soina toal vonan naüng raum
fatto di momenti diversi e riconoscibili	gemacht vo mearare momént boma mage darkhennen
in cui comunicare e condividere	boma redet ummaz pinn åndar un nemp toal alle pittnådar
accompagnati da rassicuranti routines	durchgevüart vo sicharne routines
in quel tempo prolungato che è speciale	in da sèll lengarne zait boda iz spetziål
seriamente e divertendosi	seriösat un bolustengatese
che coniuga il sapere al piacere	boda lekk panådar gebizza un gevalla
professionisti aggiornati	profesionistn hërta abegelirtn vo naügom
del sentirsi grandi oppure piccoli	von sèll höarnse groaz odar khlumma
per sviluppare le proprie potenzialità	zo machase krescharn azpe ’z hatt z’soina

per aprirsi alle voci del mondo	offezotüanase in stimmen vodar bèlt
in una continuità educativa	in a edukatìf vür gian
dentro la grande organizzazione della scuola	drinn in da groaz organizatziong
dell'infanzia provinciale trentina	von trentinar provintziàl khindargart

A bichtegar stèpfl zo khemma groaz

*Khemmen z'soina toal
vonan naüing raum*

Vo dahuam odar
von khindarèstle
zuar näüge ziln

Da earst zait boda 'z khinn heft å zo khenna di schual makmase hoazan *innlegom*.

Vennense in an naüing platz, pitt åndre laüt, machante gântz åndre sachandarn baz di sèlln boma hatt gemacht dahuam billz soin gemuant åhevan an bege boda vüart zo nemma in gântzan toal von lem vonan åndarn khnopf. Vor allz ditza, disa iz nèt a fase boda innhaltet lai vor di earstn tang, ma 'z tratartze vonan lāngen bege boda aniaglaz khinn lebet azpez iz guat un aniaglaz khinn åndarst baz daz åndar un asó di groazan mochan übarleng daz peste boda mocht gian getānt vor aniaglaz un vor in gāntz khnopf.

Khemmante vo dahuam odar von khindarèstle 'z khinn vinntze in an khnopf mearar komplikàrt, boda soin mearare khindar zo mocha gian dakòrdo un mearare groaze zo mocha untarstian. 'Z khinn bart nützan allz daz sèll boz hatt sa gelirnt un vil åndarz bartz lirnen machante asó an groazan tritt zo khemma groaz.

rivanteda aniaglaz pitt
soinar zait

Azta appara khinn vinntze lai subito garècht in da näüge schual, un gevallten gianda, haltet gearn di maistre un vinnten sa soine tschellela, iz però normàl azta åndre, anvétze, lengda eppaz mearar zo vennesada. 'Z soinda, defatte, khindar boda hām māngl zo schauga vor a baila zait vorsa åhevan z'spila pinn åndarn odar zo pinta pinn laüt. Di khindar soin alle åndarst un åndarst iz dar modo zo giana zuar in näüge: 'z izta berda hatt liabar stian nāmp in groazan, ber, anvétze, hatt gearn stian auz alumma, berdase djukht garade in di sachandarn āna zo pensàra un ber 'z provartze lai alle...

Pittnândar pittar famildja süachtma asó di djüstn zaitn boda gian guat vorz khinn zoa azzese venn garècht, az venn di djüstn tschellela un di grozan bosese mage vorlazzan. Di schual haltet starch dakunt von mângl boda hãm alle khindarn ma no mearar von mângl boda hãm di khindar inngetret vo naügom, vor dise khemmenda inngerichtet plètz apòsta vor se un augelekk èrbatla übarlegante ke aniaglaz khinn hatt soi stòrdja un a lem dar soinen vorz iz gerift in khindargart.

Di maistre mochan vor daz sèll darkhennen balda a khinn iz müade, süachan zo vorstiana ombrómm 'z ziagetze hintar un bizzan baz zo tüana balda a khinn iz augerekt odar traure sin zo riva zo gaüla.

Di khindar khemmen draugeschauged

Zèrte verte di khindar lazzan åna börtar soine eltarn machante sachandarn bosa se nia beratnen impitet, ma da groaz esperientz von maistre mage helvan groaze un khlummane zo vorstiana ombrómm da hãm getânt asó, habante se sa gesek vil vert di khindar tüan sachandarn boda niamat beraten nia impitet, da mang asó "übarsetzan" daz sèll boda iz vürkhent un helvan zo venna di djüstn solutziongen. Asó schual un famildja lengse dakòrdo baz zo tüana in dise kase åna azta ummaz khöde a sachan un daz åndar an åndarz. Zèrte vert a krise mage vürkhemmen pròpio balmasen mindar impaitet, balda allz hatt parirt gian no mearar baz garècht. Ditz a ombrómm 'z khinn hatt auzgenützt alla di kraft boz hatt gehatt in earst momént, dar sèll starch lust zo "höarase groaz": allz inan stroach siks ke di sachandarn zo lima soin kartza vil un höart in mågl zo "kheara khlumma". Dise soinz sachandarn gekhennt boda vennen berdase vorsteat un ånimp un asó in bintsche zait allz kheart normàl un di schual kheart z'soina "moi schual"

Åhevan di schual iz a "sberar" tritt vor da gântz famildja

D

Di schual iz o dar sèll momént

boda di eltarn gem zuar toal vodar edukatziong von soin khinn in åndarn, pitt disan "fremmegen" 'z khinn steat vor lãnga zait auz pa tage. Vor vil famildje disa iz da earst bòtta boda eltarn un khindar vennense zo mochase vorlazzan atz åndre un asó izta mângl daz earst vo allz zo khennase, ditza nèt lai zoa azta gian guat di earstn tang, ma zo macha gian guat alle di drai djar khindargart boda bartn khemmen.

Z hefta å a malamentra zait boda di maistre lengse nidar nâmp in eltarn zo khenna pezzar 'z khinn un helvanen zo stiana vort, haltante pitt iz in gedenkh von soinen, sichar zo kheara bidrømm dahuam. Vor di schual aniaglaz djar iz a naügez djar ombrómm alle di khindar soin uantze azpe uantze soinda alle di famildje. Gântz åndarst o soinda di pintom zbisnen in khnöpf bodase machan vo djar in djar un di idee boda khemmen vürgelekk saiz balma spilt, saiz balma lirnt.

« **Moi schual iz schümme innat un auzant. »**

Ludovica

Di vorsch mearar gevorscht aftz lazzanse un khearn zo vennase

*Baz tüan azta 'z püable odar
'z diarndle gaült?*

'Z iz nèt dèstar lazzan soine eltarn odar, almânko, nèt hërta iz dèstar. Balz vürkhint di maistra odar dar maistro nemmen, azzese lazzt, 'z khinn in arm odar sobisó stiansen nâmp; dòpo soinda di tschelln, daz earst di sèlln gröazar bodaz machan hivorliarn un machanz spiln pittnândar pitt se. Di mearastn vert, vil pellar baz daz sèll boma gloabet, 'z khinn höart au zo gaüla alumma, un heft å zo tüana åndarz, z'stiana pinn tschellela, z'spila, zo lüsna a schümmama stòrdja. Az hettat zo giana vür zo gaüla, eltarn un maistre bartnda mochan drauren garècht süachante zo vorstiana ombrómm 'z tüat asó un vennen bia zo helvanen.

*Un az nèt bill
stian vort vo
miar?*

Paitn in momént boda 'z khinn izzese hivorlort zo giana vort iz nèt daz peste boma mage tüan, ombrómm 'z makse höarn getrètzt un åhevan zo gaüla höarantese gelatt alumma. Pezzar beratz vennen in djüst momént zo giana vort geholft aftz ditza von maistre. 'Z iz pezzar grüazan 'z khinn un sicharnen ke ma kheart zo nemmaz, ke ma vorliartze nèt, ke ma steat vort lai vor khurtza zait. 'Z servirt nèt vorhoazanen kesa baz, 'z iz genumma machanen vorstian ke 'z izta a zait boma lebet ummaz aftna sait un daz åndar aft d'åndar un dena kheartma z'stiana pittnândar. Daz sèll boden khint khött steat in khopf von khinn un machtz höarn sichar: "I gea afte arbat un du spilst pitt doin tschelln, baldo darbekhst in tages khimmede zo nemma un kontàrstmar baz du hast getânt vo schümmaz"
Di sachandarn bartn zoang ke 'z iz pròpio asó.

**Un azmar vorst
z'stiana pitt iz?**

In di earstn tang di eltarn stian a pizzle lengar pinn khinn, ditza machtz höarn mearar sichar un gitten zuar zo vorstiana boz iz, hörantese geschützt vonan mensch boz hatt gearn un asó maksese "djukhan" eppaz zo tüana åna groaze pensïarn.

Ma balda di groazan detzidarn ke dar sèll iz dar djüst momént vortzokheara, iz bichte azta di eltarn lazzan 'z khinn in maistre åna zo vorliara åndra zait. Lazzan 'z khinn in maistre iz an akt konkrèt, ma no mearar simbolesch boda bill soin gemuant "i pinn sichar ke du barst stian garècht da": 'z khinn vorsteat ke 'z makse vorlazzan.

**Iz an problèm
azzen böllat
nåtrang a
spilele dar
soinen vo
dahuam?**

A sachan getrakk vo dahuam macht az saibe destrar lazzanse ombrómm 'z iz eppaz boda sichart ke soi huam "steat". Håm soi perle darmitt odar soi aütele gitt rue in khinn, åndarst iz, anvétze, azta 'z khinn iz kartza gepuntet in spilela bosen nå iz getrakk vo dahum un billse nèt lazzan inn in khèstle odar lazzan spiln a pizzle di tschellela o: ditza magat soin gemuant ke 'z macht fadige zo gebenase in nåuge platz. Ma magaten vürleng zo nemmanen nå an libar odar eppaz åndarst boda hatt zo tüana pinn sèll boma macht ka schual, 'z khinn asó höart zo maga nemmen toal pitt eppaz dar soinen.

...boda dar tage loaf ādarst baz dahuam

*gemacht vo mearare moméntn boma mage
darkhennen*

*'Z khinn khennt di schaul a
pizzle afte bòtta*

**Balma rift
lekkmase dèstar**

In di earstn tang schual iz nützlich azta 'z khinn āhef
z'stianada a pizzle afte bòtta zoa azzese geben zo
darkhenna un zo vorstiana di mearare moméntn boda
iz inngetoalt dar tage.

'Z gespila o an earstn mocht soin gāntz ainfach un mocht
servirn lai zo khennase zbisnen khlummane un groaze. Di
maistre in dise tang, mearar baz machan "tūan"
mochansa machan "stian" 'z khinn, 'z zil mocht soin daz
sèll zo macha stian garècht in khnopf von khindar,
lirnanten zo mövrse drinn in di regln boda di schual gitt.

Balsa rivan ka schual di khindar bèkslnen di schua un
leng ā eppaz destrat, bosa bartn āhaltn in gāntz tage,
siānka azta vil vert bartnsase abeziang, baispil zo giana
boda soin di tapéttn un di pölstar odor zo giana auz in
gart.

Zerte schualn vorsan fōtsch pitt stoff, āndre, anvétze,
hām liabar lai di hosan boda untar hām di gümmala zoa
nèt zo slipfa, di mearastn vert però lazztma lai zornirn di
eltarn, gedenkhante ke daz bichte iz azta di schua soin
dèstar un gesunt. 'Z iz bichte azta di khindar mang
abeziang un bidar āleng di schua alumma, asō
mochansa soin dèstar āzolegase un auzopintase.

ågelekk zo
maga tüan un
spiln

Zërte schualn machan åleng 'z vürtarle, åndre nützen
'z vürta lai balmase magat buschaizan zo macha di
èrbatla odar balma vèrbet, vor di zait boda steat iz
genumma azta di khindar soin ågelekk zo maga
spiln, nèt kartza gestrenzart un pitt geplèttra boz
nicht auzmacht azzese hettatn zo buschaiza.
'Z iz dèstar, defatte, azta dar penèll inkea aftz tschellele
nidar nâmp odar azta di plastilina piglze atz khnia...
Daz sèll boda iz grüntlich iz ke, asó azpe di groazan
bodase åleng zo giana z'arbata, 'z khinn o saibe ågelekk
djüst un az sai dèstar vor daz sèll boz hatt zo tüana. 'Z
vürta o schöllat soin dèstar åziaga, un 'z geplèttra
mocht nèt machan sbitzan, pezzar beratz aztada nèt
soin herte botü, halstarn, gürtldar un asó baz, schümme
z'sega ma malamentar zo nütza.

dena hefta å a
tage spil un
èrbatla

Balsa rivan di khindar tretn inn in an platz boma
spilt, boda opfart okasiongen zo tüana mearare
sachandar un zo bokhennase. 'Z khinn mage zornirn,
nâ in sèll boden ågeat in sèll momént, pitt baz 'z bill
spiln un pitt bem, 'z makse leng auz ar a bege o
(hèrta draugeschauget von maistre) zo disenjara
odar z'spila alumma aftna tischle odar aumachan
eppaz pinn tschellela.
Disar platz, auzgezöünt un gemacht apòsta, helft in khinn
z'stiana drinn in spil, zo organizerase, zo kontzentrarase
odar zo legase pittnândar pinn tschelln.

zo esplorara, zo
sperimetàra, zo
venna eppaz zo
tüana in an platz
pensàrt vor ditza

Di vil sachandarn gelekk in mearare plètz bomase mage
leng z'spila darmitt, gem zuar auzzoprovara hèrta
naüge sachandarn machante krescharn 'z khinn.
Di schual gitt zuar in khinn zo haba soine
sachandarn sichar, un aniaglaz vorsteat palle belar
'z iz soi khnopf un bo 'z hatt zo legase un, laise
laise, khintz inngévânk zo maga iz sèlbart bèksln di
sachandarn bodada soin, baispil machante soi spur
vor di aütela odar in platz vor soine vichela pitt
plastika. Mang machanen sèlbart soin platz z'spila
macht höarn'z khinn hèrta mearar toal vodar
schual un alle tage mearar bartzese höarn in soin

platz.

boma gedenkht
baztma hatt
getânt

‘Z iz bichte vor di khindar azta stea ‘z gedenkh von
sèll boda iz khent getânt, von sèll boda iz khent
auzgebèkslt un ombrómm ma hattz getânt.
Kartelü, tèke, libarla, fotografian, allz ditza geat guat zo
lega panândar a dokumentatziong boda zuargitt zo
maga seng in bege boma hatt gemacht sin sèmm,
darkhennenen azpe soi, ma schaugante zuar vonar
ândarn sait; segante in bege boma hatt gemacht
vorsteatma subito allz daz sèll boda hatt gelirnt sin in
sèll momént.
Disa dokumentatziong iz bichte vor di famildje o, boda
mang seng bazta hatt getânt ‘z khinn un dar gântz
khnopf.

« I gea ka schual pinn pulmì un alle tage machemar
zboa schümmene viezela. »
Antonio

Di vorsch mearar gevorscht aftaz stian garècht

*I sige moi diarndle boda parirat
soin az nicht bill tüan, 'z steat
hèrta nidar nâmp dar maistra un
schauget å di åndarn. Mocheme
khümmarn?*

Nèt alle di khindar djüsto gerift ka schual mòrgas hãm
lust lai eppaz zo tüana odar z'spila pitt eppaz. Ettlane,
defatte, hãm liabar schaugung garècht bia zo tüana vorsa
åhevan eppaz zo macha: 'z iz nèt dèstar lengse z'spila
pinn åndarn un zèrte bölln darvérn pezzar di sachandarn
un vorstian garècht bia un baz vorsa åhevan.

Di mearastn vert, dòpo a pizzle zait, hevansa å z'spila
süachante azta a groazez steaden nâmp, ditza mentsch
servirt in khinn zo nemprase in khnopf von tschelln. Palle
però machtze vür ummaz gröazrar un, ainfach un
naturàl, nimpz padar hânt daz khlumma un vüartz z'spila
pitt iz spilela mearar malamentar. Dise "paar" gemacht
vonan gröazarz un vonan pikkele soin hèrta starch
gepundet un helvanen ummaz pinn åndar un soin gântz
bichte auzolega näüge relatzionen.

*Moi khinn iz nonet guat zo
giana alumma in apòrt un a
tiabas a bòtta veltzen adòso...*

Aniagalz khinn hatt soine zaitn zo lirna di sèlln khlumman
sachandarn bodaz machan autonomo, strikhlne au di
erbln, lengen a pòst 'z laibele in di pruach. Di khindar
khemmen geholft lai spetar, vor earst vorstmen azza
tüan alumma. A pizzle afte bòtta aniaglaz iz guat zo
lirna, ma azta vürkhint eppaz letzez, izta khummadar
problèm, ma konsolart 'z khinn un allz kheart a pòst:
machan stian garècht 'z khinn iz daz earst zil. Stian nã in
khindar vor daz sèll bosa hãm mângl "mischte" hèrta
pinn emotziogen un vo ditza haltetma kunt. Allz kheart
palle a pòst, in alle di sense.

**Baz servirtz lazzan
ka schual 'z
geplèttra zo
mudarase?**

Vil schualn vorsan zo lazza ka schual 'z geplèttra zo maga mudarn 'z khinn, ombrómm 'z mage auzvalln ke di khindar antánto azza soin drã z'spila, khennante nonet gântz garècht di schual, rivan in apòrt kartza spet, odar magare darnetzansase pinn bazzar odar pittar varbe, vor ditza iz guat aztada sai 'z geplèttra zo mudarase. Asó soinda khummane problème azta a khinn learten adòso di tatza, azzen iz inkânt 'z gevètza odar az rift ka schaul pittar pruach mist nazz von reng: 'z khinn khint mudart pinn soin geplèttra.

**Moi khinn balz spilt
buschaitze vil, kesà
ka schual!**

Arbatante pitt mearare matardjéldar un varm makz auzvalln zo buschaizase a pizzle. Sichar pittar zait 'z khinn lirnt tüan di sachandarn boden khemmen vürgelekk hërta pezzar, ma lengseda zo tüana eppaz billz muanen allz ummaz ânemmen azta eppaz mage vürkhemmen, a matscha, an zèrr. Di varm boda khemmen genützt mang soin vortgebèscht, ma di tunkhln lazzan hërta hintar eppaz un di kòla un di krea o khemmen nèt vort gântz. Siânka azta di khindar hãm â soi vürtarle, mochtma hërta leng in konto azta eppaz mage inkian, vor ditza iz bichte azta 'z khinn nèt khümmarse kartza vil vorz geplèttra boz âhatt. Vor daz sèll zo giana ka schual tarftma zornirn ainfegez gerüsta, dèstar un bolvl.

...ma sait toal vonar groazan organizatziong

*boma redet ummaz pinn andar un nemp
toal alle pittnandar*

Höarnse toal vonan
khnopf khint vür
tage vor tage

In bintsche zait 'z khinn vinnt soi rue in normalege vorgian von tang, gemacht vo ritme boda 'z khinn palle mage vorstian un vürlengen: di marénn auz atz halbe in mörgas, stian pittnandar zo reda, gian in apòrt, dar vormaz, boroatnse zo kheara dahuum...

Balsa alle soin gerift ka schual, maistre un khindar vennense zo reda un, zelantese sengsa berdada iz un berdada menglt, ma lekk bidar panandar allz daz sell boda iz khent getânt un daz sell boda no iz zo tüana un asó pittar zait ummaz khint zo hörase toal vonan khnopf. Aniaglana schual hatt soine mode, ma bobräll balmase zelt mörgas höartma ke alle genoatn soin toal von gelaichege khnopf. "Saibarda alle?" iz nèt lai zelns ma soin kamòuschaft. Defatte, berdada nèt iz o khint z'soinada vor in interesse boda khint gètt soin mengln.

un heft å khennante
'z lem un bazta hatt
mångl aniaglaz
khinn

Khennen 'z lem von khinn, di problème boz hatt gehatt, daz sell boz hatt mångl gitt zuar zo maganen helvan pezzar. Azta 'z khinn hatt mångl vo eppaz spetzifisch iz pezzar rensan subito pinn maistre, khön bazzez hatt mångl un seng pittnandar baz ma mage tüan zo machaz stian daz peste boma mage. 'Z soinda zèrte tang un zèrte moméntn boda epparummaz hatt mångl zo haba eppaz lai vor iz: 'z soinz moméntn boda innhaltn bintsche zait ma ma mage nèt machan fenta vo nicht. Rensan zbisnen maistre un eltarn vil vert risòlvart allz. 'Z khinn "höart" ke di groazan boden nâstian soin dakòrdo fra de se un höartze geschützt vo alln in selln boz haltet gearn .

'Z soinda regln
boda sicharn alle:
übarlazzan 'z
khinn dar schual

In ânfång vo aniaglaz schualdjar, di schual gitt in eltarn sött formulärn zo khöda bele laüt mang gian zo nemma 'z khinn azzaz nèt beratn se sèlbart. Dise dikiaratziongen mochan hām gekhluppèt di khennkart von laüt boda khemmen khött un mochan soin hërta vornaügart alle di vert boda eppaz bèkslt.

Asó hattma mearar kontòll azta 'z khinn khemm hërta gelatt in laüt boda di eltarn hāmz zuargètt, boda soin guat drauzoschauganen.

vor di
meldung
boda hām
urdjéntz

Ma vorst zo macha bizzan in maistre azta 'z khinn nèt hettat zo giana ka schual årüavantesè odar schraibanten. 'Z khinn iz toal vonan khnopf boden paitet un asó saiz di ändarn khindarn saiz di maistre hām gearn zo bizza bia 'z steat un bazzez tüat. Azta anvétze 'z khinn hettat z'stiana letz ka schual, bartnz sichar soin di maistre zo machaz bizzan in eltarn: asó mochtma lazzan di nümmer bo åzorüava, az hettat vürzokhemma, dar schual.

vor di unfall

'Z mangda auzvalln khlummane unfall, haltante kunt ke di khindar soin khlumma un füre.

Vil vert izta genumma khaltz bazzar un an zerött, ma az berat eppaz mearar sèrio odar azta hettat z'soina dar khlummanarste von zbaiflar ke ma hatt mångl zo macha an kontròll, di maistre rüavan lai di eltarn.

Vor di unfall izta a sicharom un balda iz mångl khinta gètt in eltarn dar formulär auzzovülla.

vor di unvorgesene
von eltarn

‘Z magat auzvalln ke di eltarn hãrn mângl zo nemma ‘z khinn vorda iz verte di schual: in dise kase iz guat azzaz machan bizzan dar schual, asó di maistra macht nèt åhevan in khinn an èrbatle boz nèt mage machan verte un avétze boroatetzez zo giana.

zo macha
bizzan

Rense zbisnen eltarn un maistre iz gãntz bichte: ‘z soinda mearare okasionen benn un bia zo tüanaz un alle tage steatmada nå. Ka schual khemmenda organizart trèff zo reda übar di edukatif prodjèkte von djar un di didaktik arbatn.

Darzuar soinda di trèff boma bokhennt lai di eltarn von khinn alumma un redet garade vo iz, vo bia ‘z vinntze ka schual, von tschellela, von spildar boz macht liabar, von soinn tritt aftn bege bodaz vüart zo kreschra. ‘Z soinn bichtege moménth zo vorstianase zbisenen maistre un eltarn aftz baz ma tüat ka schual un ombrómm ‘z khemmenda gemacht zèrte sachandarn un åndre nèt.

« I pitt moin khnopf bolustegme an hauf ! »

Silvia

Di vorsch mearar gevorst atz bia 'z komportanse di khindar

**Ma un azta moi
khinn khütt ke 'z bill
nèt khemmen ka
schual?**

'Z vallt auz azta 'z khinn khöde ke 'z bill stian dahuam, khödante ke 'z iz müade odar ke 'z hatt bea boaztma nèt bo... lazzan soine eltarn iz nèt dèstar un zèrte vert 'z khinn höartze khlumma un unsichar, un vinnt malamentar alle di naüing sachandarn. Vorsante informatziongen in maistre, māmma un tatta vorstian pezzar bia 'z geata vür soi khinn ka schual, azta allz iz a pòst, makma khön ke dar vorsch z'stiana dahuam iz lai dar mængl z'soina kokolärt un z'soina geschützt zo kreschra. Di groazan sicharn di khlumman lai azza soin sèlbart sichar.

**Iz djüst haltn 'z khinn
dahuam alle di vert
bozez vorst un parir
müade?**

'Z soinz di eltarn boda mochan schètzan di gesunthait von soi khinn, natürlich, ma gian ka schual āna djüstz maz helft nèt zo hōarase toal vonan khnopf un vorstian ombrómm 'z khemmenda vür di sachandarn. Giananteda regolàr, anvétze, helft in khinn zo machanen an ritmo un zo nemma toal āna groaza fadige in arbatn vürgelekk vodar schual. Vil vert dise didaktik arbatn soin gepuntet tra de se, azpe a stòrdja odar a nāsüach afte matardjéldar, dise sachandarn hām an vèrt lai azza khemmen gemacht nā un nā un lai asó 'z khinn makse hōarn inngevānk.

**'Z mage auzvalln
ke bar khemmenz
nèt zo nemma
biar, ma di noon
odar di baby
sitter. Bia mochez
machan bizzan?**

D

Di laüt boda mang nemmen di khindar verte di schual, khemmen khött von eltarn in ānfång von schualdjar auzvüllante in formulär vor ditza. Azta anvétze vallta auz ke an āndarz mensch khint zo nemma 'z khinn izta mængl azta di māmma odar dar tatta khönz hoatar dar maistra zo maga soin sichar bem zo lazzaz.

*Azze hettat mǎngl zo
reda in patze pittar
maistra, benn bartze
hǎm a pizzle zait vor
mi?*

*Di maistre untarleng a toal vo soinar arbat zait zo reda
pinn eltarn. Vor daz sèll iz dèstar vennen an momént zo
reda pitt se balda 'z khinn nèt izta, moméntn boma mage
ren vo allz daz sèll boden âgeat.*

*Auz pa djar di individuàl trèff soin zboa ma ma makara
vorsan ândre o azta beratn problème odar eppaz
spetzifisch.*

*Beratz nèt pezzar azzame
rûavatn hèrta?*

*Di pintom zbisenen in maistre un di ândarn laüt boda
arbatn in di schual un di eltarn von khinn machtze hèrta
sterchar pittar zait un ditza schützt 'z khinn in di letzan
moméntn odar balda auzvallt eppaz schaülaz. Di eltarn
tarfan nèt hǎm ângst, azta berat mǎngl khemmatnsa sichar
gerüaft von maistre daz pellarste boma mage.*

...In a zait boda hatt soinn vèrt

durchgevüart vo sicharne routines

Rivan un vortgian
soinz zboa
bichtege
moméntn

Balda di māmma, dar tatta, di noon odar di åndarn laüt boden iz khent zuargètt, vüarn 'z khinn ka schual odar gianz zo nemma balse auhöart machan an ainfega aktziong ma 'z iz an aktzion boda haltet inn ploaz emotziongen, ombrómm 'z khinn in momént boz khint gelatt ka schaul "khintz z'soina" vo epparummaz åndarst un tretet inn in an åndra bèlt, pitt åndre regln, andre laüt zo halta gearn; umgekheart, abas verte di schual, iz bidar 'z khinn vodar famildja.

voll
emotziongen

'Z soinz setiméntn boda ågian in haltmse gearn un in nèt vorliarnse un vor daz sèll sin balda 'z khinn iz nèt gebont, izta mångl az saibe geschützt, 'z hatt mångl vo börtar boden sicharn ke soine laüt bartn khearn zo nemmaz un zo gebanen 'z maz vodar zait: "dòpo in vormaz", "dòpo 'z slefle"... 'Z machtze asó a ritüal boda di börtar khemmen an akt un a vorhoazóm: Di maistra nimp å di khindar aniaglaz pittnan gruaz åndarst un apòsta vor iz, ditza macht höarn di khindar ågenump un gepitet un in da gelaichege zait 'z khinn höart ke soine eltarn vorlazzanse afte maistre un asó iz o makse vorlazzan aftz se.

Zornirn pittnåndar pittnan
aniaglan khinn baz zo tüana
macht åhevan pezzar in tage

Di maistre, boda hèrta drauschaung un seng allz, mang helvan in eltarn zo vüara 'z khinn zuar eppaz boden mage stian ka hèrtz, ma mearar baz allz daz åndar iz di rue von groazan bodaz macht höarn hèrta mearar sichar nå un nå az vorsteat bele 'z soinz soine plètz un bo z'stiana, nå un nå az zornirt soine spildar un soine tschellela. Dòpo bintsche tang di khindar paitnse tra de se un bokhennese ummaz pinn åndar, ditza iz daz bichtegarste bodada iz.

dena geatma
vür pitt
gekhennate
sachandrn

Di routines ka schual mochanda soin zo magase
organizarn, ma nèt lai vor daz sèll, 'z soinz stèpfln boda
inntoaln in tage un helvan in khinn zo vennadase drinn. 'Z
soinz di sèlln sitzuatziongen zbisnen an momént un in
åndar boda 'z khinn macht sachandarn boz khennt un
bodaz machan höarn sichar. Ma venntze afte penkhla
ombrómm 'z iz zait zo giana zo bèschanen di hent, zo
boroatase vor in vormaz odar zo gian auz in gart; ma lekk allz a
pòst zo riva au in mòrgas odar an èrbatle boma hatt gemacht
in sèll khnopf... Asó dar tage khint sa "vürgesek" un 'z
khinn boazt baztada iz gest pellar un baz 'z khinta
spetar, asó azpe a tage heft å un dena machtarse
verte. 'Z khinta augelekk a zait un a "kornis" boma
drinn mage stian un arbatn nemmante hèrta mearar
toal.

Tüan alumma un
tüan pittnåndar
iz 'z lem vodar
schual

Ummaz von zilm von khindargart iz dar sèll zo
schupfa azta di khindar khemmen hèrta mearar
autonome, zo schètze sèlbart pezzrar un zo haba
piatzér zo tüana alumma. Asó gèttmen eppaz zo
tüana zo helva azpe nidarbèschan di penèlln odar
autischan. Sichar berda hatt mångl khint gevüart un
geholt von maistre un von åndarn laüt boda arbatn
in di schual.

Dar kontèkst però schupft di khindar zo provarada,
magare geholt vonan gröazarn tschellele boda abelirnt
daz khlumma atz baz zo tüana, khemmante iz sèlbart
brevatar zo tüanaz

gemacht vo vil moméntn
gelebet alle pittnåndar

'Z soinda dena di moméntn boma steat alle pittnåndar,
baispil balmase boroatet zo gian z'slava odar zo
vormaza un, in khlummane khnopf tüatma di sèlln
sachandarn boma sait gebont zo tüana dahum:
bèschanen di hent un di zenn, gian in aport.
Ainfachege aktziongen boda linnen zo haltase
schümme sauber un zo haba rispèkt vor di åndarn.
Antånto azma paitet soin turno machtma a khlumma spil un
lirnt zo traga gedult.

un iz natural azta
soin a tiabas a bòtta
moméntn boma nèt
sait gantz sichar

“Lazzan” un “khearn zo venna” soi famildja soinz
sichar moméntn boda zèrte tage mang soin gantz
sber ombrómm ‘z khinn höartze nèt gantz sichar
siânka azta soin vorgânnt sa ettlane tang sidar az hatt
ågeheft zo giana in khindargart.

Un makta soin dar tage boda allz geat “krump” asó
azpez auzvallt in groazan o, dar sèll tage boz parir ke
nicht geat azpe ‘z hatt z’soina... odar dar tage boma sait
asó “snjånklar”, ‘z mage soin an modo lai z’soina
auzelüsant odar boda zoaget ke ‘z izta ångst vor
eppaz.

Vil vert khlummane sachandar boda mang tüan di
eltarn soin genumma zo sböaga ‘z khinn: gian pitt iz
sin in klasse zoa az lazz seng soine èrbatla, lazzan az
zoage soine tschellela, lazzanen eppaz vo dahum zo
halta in di gadjöff...

« Azze mach an turm hoach hoach
miga billen lai abemèkkn »

Corrado

Di vorsch mearar gevorst aftn tage ka schual

*Mörgas boaze sa
ke azmar khütt
"i bill stian pitt
diar", bartz soin
sber lazzanz.
Baz hânne zo
tüana?*

'Z iz bar ke di groazan o machan fadige zo lazza 'z khinn balz iz traure, ma pensarnz palle higevânk zo macha schümmane sachandarn helft z'stiana in patze. Di börtar boma khött zo grüazase sicharn in khinn ke in tages kheartma zo vennase un, laise laise, 'z khinn bart âhevan auzokontära bazzez hatt getânt ka schual. Di eltarn tarfan lüsnen daz sèll boda kontärt 'z khinn vodar schual, bazzez tüat, interesarnse afte èrbatla boz trakk dahuam, lüsnen di kantzüla un di poesian boz hatt gelirnt, allz ditza zoageten ke di eltarn gem groazan vèrt dar zait boz lebet balsada nèt soin se un ditza gitten groaza sodisfatzióng.

*Daz ândar moi khinn hatt
nemear geböllt gian ka schual
sòpo ettlana zait, baldemarz
nemear pinn impitet...*

Di earstn zaitn 'z khinn iz kurdjosat zo khenna di naüing sachandarn, asó makz auzvalln az âhef zo insorira dòpo ettlane tang, ma 'z iztada nicht zo mochase khümmarn, vil vert billz nèt bölln soin gemuant ke 'z iztada eppaz boda nèt geat, ma 'z iz lai a pizzle fadige boda pasàrt bahémme. Ândre vert gântz khlummane sachandarn parirn in khinn nèt zo magase auzhaltn, 'z iz genumma ren pinn maistre zo venna bia zo sböagaz un zo machaz khearn ka schual kontént.

*Moi diarndle iz asó
timme un ballz sik vil
ândre khindar
ziagetzese hintar:
bartz machan fadige
z'stiana pinn
ândarn?*

Di khindar mearar timme da earst zait zornirn z'stiana nâmp dar maistra-in maistro, da schauung zuar irn/imen zo hōarase geschützt un di maistre nemmen â disan mângl z'soina geschützt un leng au khlummane spilela zo helvanen zo machanen a paar a tschellele boda 'z khinn makse dena vorlazzan. Darzuar balmase vennt alle pittnândar zo tüana di sachandarn vo alle tage di khindarn khennense pezzar ummaz pinn ândar un in bintsche zait khemmensa z'soina a groaza famildja zo maga stian âna vort.

*Ma un azta moi khinn
pitt allz daz sèll
getüana darmüadetze
kartza vil?*

*Dar tage ka schual iz innngetoalt in moméntn boda iz zo
tüana pitt åndre boma mage rastn.*

*Di maistre haltn kunt vo aniaglaz khinn vorsa machan in
progråmm von sèll boda iz zo tüana.*

*Un balsa spiln di khindar mang zornirn baz zo tüana, un azza
bölln mangsa stian auz alumma o zo schauga å a libarle odor
zo reda pittnan tschellele. Asó azta 'z khinn berat müade hattz
modo zo rasta odor zo venna epparummaz bodaz bratzàrt zo
machaz stian garècht.*

...vor berda steat ka schual lengar o

in da sèll lengarne zait boda iz spetziàl

**Dar tage ka schual
iz vo simm urn**

Dar khindargart hatt an orario vo simm urn aftn tage, balma åheft un balma auhöart khintz auzgemacht von Vüar Komitätt vodar schual haltante kunt von mångl boda hãm di famildje. Di orarie mang soin baispil: åhevan di achte mòrgas un auhöarn di drai in tages odar vo di achte un a halbez sin di drai un a halbez odar vo di noüne sin di viare un asó vort.

**ma dar mage
soin vo zen urn
o**

Di zait vorlengart iz khent augelekk zo helva in eltarn boda arbatn un asó in zèrte schualn hattma vorlengart in orario sin atz zen urn aftn tage.

**nå in sèll boda
vorsan di famidje**

Aniaglaz schauldjar da provintziàl Djunta macht auz biavl 'z mochanda zaln di famildje zo schikha di khindar in khindargart un biavl khindar 'z mochanda soin daz mindarste vor aniaglana schual zoa azta disar zalom gea guat. Nå biavl famildje vorsarn zo vorlengra un vo biavl urn di zait aniaglana schual macht soine orarie .
Di ågestèllte boda bartn mochan arbatn vürzovüara disa zait in mearar khemmen vürgelekk in "djaregen Progråmm vor di khindargart", gemacht vodar autonome Provintz vo Tria nå in orario boda khint gevorst un nå in khindar boda soin inngeschribet in dise orarie vorlengart.

**'Z iz a spetzialega
zait**

disa zait iz åndarst baz da normalege zait schual, ma sichar hattze in gelaichege vèrt. Vor vil khindar iz di zait boma åheft odar auhöart in tage un iz starch gepuntet in emotziongen zo lazza di eltarn un zo kheara zo vennase dòpo ettlane urn .

boda di khindar
hâm ândre mângl

Mòrgas di khindar boda rivan daz earst ka schual vennen no allz schiar gespèrrt, nicht bodase mövart, allz stille, un hevan â z'spila pinn bintsche khindar bodada soin, lai dòpo bartnda nâkhemmen alle di ândarn. In tages spet, anvètze, di khindar boda stian lengar arbatn lesegar un machan sachandarn pensàrt apòsta zo macha verte in schualtage an pestn. Darzuar mangsa stian mearar un nempar in groazan.

Bazta khint getânt iz
pensàrt apòsta vor
disa zait

'Z machanse naüge khnöpf un zèrte vert geatma in ândre plètz, ândre naüge plètz boda 'z khinn höart soi, boz hintarlatt un vinnt eppaz dar soinen, von sèll boz hatt getânt un ândre naüge spildar. In disa zait iz no bichtegar stian nâmp in khindar un gemen zo macha "arbatn" boden gevalln.

vil vert iz gepuntet
pinn sèll boma
macht mòrgas ma
âna z'soina
âgespânnt

Nützan disa zait zo reda, zo machanen kontàrn bazzez hatt getânt auz pa tage, iz a bichtegar modo zo sterchra daz sèll boma sa khennt von khinn un zo pezzra daz sèll boz iz hatt gelirnt, zoagenten ke ma sait gepuntet pittar zait "normàl" ma âna z'soina âgespânnt. Defatte, 'z iz nèt auhaüvrante di sachandarn boma lirnt, ma gebenantese zo organizara pezzar daz sèll boma sa khânt boma geat vürsnen.

odar ândre
sachandarn o, zo
haba an prodjèkt
"lai vor üs"

Tüan ândarst billz nèt soin gemuant lazzan atz saitn allz bazma hatt getânt auz pa tage, ombrómm allz iz gepuntet pitt bia di schual geat vür un lirnt, pitt bia 'z stèllnse vür di maistre un von sèll boda vorsan di khindar. Dar tage iz gemacht vo mearare moméntn un alle hâmp soin vèrt un asó bazta khint getânt o hèft â un höart au pitt soine garadege motivan: a stòrdja, an esperimént pitt naüge matardjéldar, an prodjèkt aftnan tèma... allz heft â un höart au.

**boda iz schümma
z'zoaga in ändarn**

Un dòpo iz a groaza sodisfatziung zoang in tschelln von mòrgas bazma hatt getânt antânto azzada se soina da nèt gest, lirnennen a naügez spil odar a naüga kantzù, kontàrnen a stòrdja boma hatt gesek aftn libar... Azpe in a famildja boma rift un kontàrt bazma hatt getânt, ka schual o dar van boda pintet alle di sachandarn macht höarn toal vonar uantzegen kamòuschaft.

« Balbar soìn in bintsche
paite mindar un rait mearar »

Martina

Di vorsch mearar gevorst afta lengare zait

*Un azta moi khinn böllat nèt
stian lengar ka schual?*

*‘Z soinz di eltarn boda detzidarn di zaitn vodar
famildja, sichar haltante kunt vo alln, ma nã in sèll
bodada iz mångl un nã in lem bosa machan un in sèll
bosa gloam az saibe djüst tüan. Vor di khindar iz bichte
azza nèt höarn ke di eltarn höarnse schult. Di tang in
bintsche zait vāngen soin gekhennate ritmo, ‘z khinn
boazt ke alle tage bartz khemmen āgenump von soin
khnopf in soi plètzle boz bart mang spiln un machan
ploaz āndre schümmane sachandarn boden gevalln.
Un az bart insorirn bintsche börtar bartnen stian in
sint: "Khümmarde nèt, dar tatta khint zo nemmade
balz iz zait un pensàrt atz di". ‘Z iz nèt eppaz guatz,
anvétze, vorhoazan a güatzle odar a geschenkh, ‘z iz
nèt guat gem an prais dar normalitét.*

*‘Z tüatmar ānt, ma moi khinn
rift hërta pinn earstn, balda ka
schual iztada schiar niamat un
in tages iz pinn lestn
vortzokhemma. ‘Z barten
ānttūan seng di āndarn gian
vort pellar...*

*Berda rift vor earst vinnt a maistra lai gāntz vor iz un alle
di spildar soin lai soi: a khlummadar privilèdjo. In tages di
schual un di maistre organizarnse zoa azta di khindar
höarnse geschützt, di maistre toaln inn di khnöpf zo giana
dahuam odar z’spila un siānka azta dar platz iz dar
gelaichege di khnöpf soin auzgetoalt hoatar. Un azta
epparummaz mocht khemmen gesböaget sichar bartz
vennen berdaz tüat.*

*Ma az berat kartza
müade zo tüana
eppaz?*

*Daz sèll boma tüat in tages iz pensàrt z’soina ring un zo gevalla un
zo giana vonan khnopf in āndar izta hërta a rituāl boda servirt zo
vennedase in sèll khnopf, boda hatt dena soine arbatn zo vüara vür.*

*I hân gesek a par a
khinn zorne pinn
eltarn bodaz gian zo
nemma, bia nâ? Un
azta 'z khinn tüat
asó, bia beratz
pezzar
komportàrnse?*

*Soin guat zo kontrolara di emotziongen balmase lazzt
odar balma kheart zo vennase iz nèt eppaz destarz vor a
khinn, vil vert maksese höarn obarvoll pitt sentiméntn
bodase aumischan tra de se, 'z khinn mage soin kontént
z'sega soine eltarn ma in da gelaichege zait
draukhemmenda ke da hânz gelatt alumma vor lãnga
zait. Nèt soiante guat zo khöda bazzez höart machtz daz
zornege, asó iztada mângl azta di groazan vennen di
djüstn börtar zo sböagaz un njânka vor an momént
lazzanen gloam, odar gloam ke "ma haltetze nemear
gearn", ma lai ke khearn zo vennase iz a momént boda 'z
khinn hatt mearar mângl von ünsar bol.*

...boda di khindar lirnen spilante

seriösat un bolustegantese

Ka schual spiltma in meare sòrt

Spiln iz dar peste modo boda hatt 'z khinn zo leba. Spilante macht esperientz, khennt di ändarn un lirnt haltense gearn, provàrt bazzez iz guat zo tüana, khentze sèlbart, khennt di sachandarn: kreschart azpe mentsch. In khindargart lirntma daz earst vo allz spilante: mearare spildar, kreatif odar pitt regln, pittnândar pitt bintsche odar pitt vil ändre, alte spildar odar naüge odar insinamai söttane auvargevuntet sèlbart un pinn ändarn khindar.

un spilante khenntma di bèlt

Asó khintz vür ke di eltarn khearn zo venna an spruch vo balsa soin gest se sèlbart khlumma un boda khint gehalten gearn gelaich von soin khindar o; ändre vert valltz auz, anvétze, ke da seng naüge spildar bosa nia hãm gehatt gesek, auvargevuntet magare lüsnante a stördja odar boda hãm zo tüana pittar gebizzschaft odar pittar teknolodji.

Mearare spildar boda zuargem zo lirna vil sachandarn: von sèlln boda iz mængl zo pensara, afte sèlln boda iz mængl von hent auzomacha eppaz, spildar boma lirnt zo nütza matardjéldar nia genützt, asó 'z khinn lirnt zo nütza saiz 'z hirn, saiz in laip .

un zoagetze sèlbart 'Z izta 'z spil zo "macha fenta", boda khint vür alle di vert boda di khindar kontàrn eppaz durch figürn odar laüt bosa khennen: in kantou von haüsle spilnsa mãmma un tatta un in di botege machansa di vorkhoavar, aftn auto augemacht pitt quadrèlln khemmensa pilöt... in spil von teatro von trütla machansa saiz di laüt bosa khennen, azpe di vrau von haus nidar nãmp odar in statt politzist, saiz söttane bosen vürstèlln alumma, machante auzkhemmen daz sèll bosa pensarn odar bosa böllatn. Machante fenta zo macha 'z lem von groazan darkhennesa vor da earst bötta di geslècht identitét, mennlich un baiblich. Daz sèll pintnse zbisnen vals un bar, tipisch vo disan spildar, macht vennen tschelln saiz tra de se, saiz pinn gröazarn boda khemmen darkhennt von khindar azpe berda iz "mearar guat".

ma übarlekk un macht esperiménte

Ka schual soinda ettlane spildar alle åndarst ummaz von åndar, asó 'z khinn mage zornirn un machan mearare esperiménte.

In di labotoriàl spildar di khindar nemmen in di hent un darvérn bia 'z soinda gemacht di sachandarn, da darkhennen azza soin hert, azza stian zovuazan, azza stian umübar in bazzar... da vorstian bia zo legase panåndar, da zornirn daz sèll boden pazzt daz mearaste auzolega khlummane prodjèkte zo macha alumma odar pitt soin khnopf.

Di matardjéldar boma nützt mang soin söttane boma nützt bintsche vert odar zuargelest un mang khemmen genützt in mearare mode, asó 'z khinn lekkta dar soinen un lirnt bia di sachandarn mang bèksln.

boda dar laip iz dar earst protagonist

Ma khött ke in di earstn djar lem 'z khinn "lirnt pinn laip" ke 'z bill soin gemuant ke allz daz sèll boda lirnt a khinn pasàrt durch in laip, ombrómm a khinn iz nèt guat zo pensara in abstrak. Machante soine èrbatla pinn hent un spilante mövrantese di khindar provàrn auz bazza soin guat zo tüana pitt soin laip un bele emotziongen da höarn, bolustegense iz di rüst vonar nàsüach gântz bichte. Di hent lirken arbatn hèrta pezzar, loavante, springante, gritlante obar di gèttar dar laip vorsteat soin platz; 'z khinn darvért bazzez mage tüan un in da gelaichege zait sin bo 'z mage gerivan, haltante kunt von åndarn boden stian umenumm.

Di spildar hām soi organizatziong

In di plèt看 boroatet in di sektzionen vor di mearare moménth von tage, di khindar mang auzprovarn mearare spildar, saiz söttane bosen zornirn sèlbart saiz åndre vürgelecken von groazan.

Aniagladar platz iz inngerichtet zo maga spiln un hatt soine ainfachege regln boda soine khent auzgemacht pittnådar, azpe nèt spiln in kartza vil in gelaichege platz odar vortzolega di spildar balma hatt verte zo nützase. In zèrte urn un in zèrte plèt看 'z gespila servirt zo macha auzkhemmen naüge prodjèkte. Di khindar vennese in khnöpf sa detzidart, nå in djar bosa hām odar augelekk lai zo macha a spetzifega "arbat" pinn sèlln didaktik ziln boda di maistre soinen vürgelekk un stianen nå z'sega bazta auzkhint, ditza hèrta haltante kunt von sèll boda hām mearar mångl di khindar un bele 'z soinz soine interesse.

un soine toal vo prodjèkte boda schaung vürsnen

Zbisnen allz daz sèll bodada iz zo tüana soinda di sèlln prodjèkte boda pintn bazta iz khent getånt in khindarèstle un bazma tüat in khindargart un no, bazta bart khemmen getånt in di untarschual, boda di khindar bartnese vennen gelekk pittnådar pinn gröazarn. Ma macht bokhennen di khindar zornirante an argomént azpe kornis, ma daz djüst zil iz daz sèll zo machase pasàrn destrat vonar schual aftz d'åndar, machanen khennen naüge plèt看 un helvanen zo leganen vür bazza bartn vennen in di djar boda khemmen kreschrante.

« In loch von sânt i arbat ploazez. »

Ivana

Di vorsch mearar gevorst aftz gespila

**Un azta a khinn
nèt spilt?**

Sichar izta mǎngl zo vorstiana ombrómm, haltante kunt ke vor di khindar spiln iz naturál. 'Z magat soín ke 'z khinn habe sber zo spila pinn ándarn odar az nèt saibe guat zo zorníra baz vor a spil zo macha, odar no, az nèt saibe guat zo "lazzase gian". Nèt spiln iz eppaz boda mocht soín ágenump ána zo machaz gróazar baz daz sèll boz iz, ma ma mage nèt machan fenta vo nicht. Ka schual 'z khinn khint gevüart von maistre zo khenna mearare spildar un zo venna di tschellela bodaz machan höarn garècht süachante zo vorstiana bele 'z soínz soíne interesse. Vil vert iz genumma khennen 'z khinn odar a tschellele gróazar boden khütt "ai pitt miar".

**Moi diarndle steat a
baila zait z'spila
alumma, kesà ka
schual baz 'z bart
tüan?**

Spiln alumma mage zoang ke ma sait guat zo kontzentrarase un ke ma hatt an groazan interesse vor daz sèll boma sait druamauz zo macha odar, anvétze, ke ma sait nèt guat zo pinta pinn ándarn khindar. Di maistre soín guat zo vorstiana balda a khinn tüat asó ombrómm 'z iz gemacht asó un iz djüst rispetárnz odar ombrómm 'z izta eppaz boda nèt geat. Ka schual soínda vil spildar, moméntn un plètz boda di khindar mang tüan alumma odar pittnándar pittnan tschellele. Arbatn un spiln pittnándar pinn ándarn iz eppaz boma mocht lirin laise laise pittar zait, ma höart nia au zo lirnaz, balma sait groaz o.

**Moin khinn
gevallten an
uantzegez spil:
di stèllela.**

'Z iz bar ke di khindar hām liabar a spil baz an ándarz, ma ka schual iztada vil zo zorníra. In sèlln bosen gevallt aumachan eppaz pinn stèllela mang nützan ándre matardjéldar zo tüanaz, baispil kart un scotch, lirnante

**Kesà bia 'z bartnda
tüan di maistre zo
konvintzraz zo
tüana ândarz ?**

ke ma sait guat zo tüana näüge sachandarn boda soin schümma gelaich. Un darzuar soinda di tschellela boda vorsan zo macha aifachege spildar zo tisch, aurüstnse strâmbat, machan in tatta balma spilt "tatta un mâtma" in haüsle... Ka schual makma spiln vil mearare spildar baz dahuam, darzuar soinda di ândarn khindar, un ditza bëkslt allz.

**Magatz soin ke a
khinn spilt ândarz
ka schual baz
dahuam?**

Schual un huam soin eppaz gântz ândarz un ditza mage vüarn 'z khinn zo geba deferentege risposte, gântz näüge o. Soin in vil khostetz a pizzle fadige, ma 'z gitt zuar mearare sachandarn auzzoprovàra. Zërte khindar dahuam mang soin gântz ândarst baz ka schual, haltante kunt o ke 'z soinda gântz ândre regln zo vorstiana un zo rispetara. Ma nâ un nâ pittar zait 'z khinn lirnt z'stiana drinn un zo vorstiana di sachandarn boda vürkhemmen un vorstéat ke da soin alle gepuntet in an uantzegez lem boma kreschart zoagantese in vil deferentege mode.

...in a kornis vonan edukatìf prodjèkt

*boda lekk panàndar
gebizza un gevalla*

**Dar edukatìf
prodjèkt vodar
schual iz a
"Bauwerk"**

Hintar aniaglana organizatziong iztada hèrta dar pensiàro aftz baz, benn un bia innzorichta di sachandar zo tüana auz pa tage, stian pinn khindar, khennense, vürlengen baz da hām zo tüana. Ma mage seng in prodjèkt azpe a "Bauwerk" gemacht pitt ploaz quadrèlln: di quadrèlln soinz di sachandarn zo tüana, bia zo tüanase, di plètz innzorichta, di zaitn boma arbatet, di initziativan... ma darzuar, di trèff pinn famildje un pinn āndarn schualn un pinn istitutziongen o. In groazan gāntzan allz daz sèll boda iz un tüat di schual.

**Dar prodjèkt haltet
inn auz un auz daz
gāntz djar**

'Z haus boma aumacht mocht soin starch genumma az nèt habe abezovalla azma eppaz velt, ma 'z mocht nèt soin gespèrrt, di "vestadar" soin gāntz bichte, da gem zuar auz z'schauga, z'sega bait, drauzokhemma atz vil sachandar un zo maga bèksln azma sek ke eppaz geat nèt azpe 'z hatt z'soina.

Dar prodjèkt gruntet atz bintsche sicharne pūkt: vorstian an bettan platz ma hatt, drauschaung un khennen di khindar, seng bazma hatt getānt 'z djar pellar, seng azta von lānt khemmenda vürgelekk prodjèkte un ānemmen eppaz zo macha vo disan, hèrta haltante kunt von sèll boda mage interesārn in khindar. Balda di schual āheft dar prodjèkt iz zo "orientara": un servìrt zo lega di earstn quadrèlln, dòpo iz 'z gehaüs sèlbart boda khütt bima sait nā auzomaura azpe 'z hatt z'soina odar azma mocht bèksln, richtn, garedegarn.

un vânk inn mearare laüt,
innat un auzant dar schual

Di organizatziong vodar schual, defatte, iz nèt gemacht vo ummaz odar von ândar von laüt bodada arbatn, ma vo alln genoatn pittnândar, aniaglaz lekk soin quadrèll nâ soin ruòl un funktziong. Asó khemmenda inngevânk di maistre un alle di ândarn boda arbatn in di schual un zèrte moméntn von tage khemmen durchgevüart pittnândar, azpe balda rivan un vortgian di khindar, balmase vüart zo bèschase, balmen gètt in vormaz.

Nâstian in lokél, un allz daz sèll boma mocht tüan alle tage zo zoagase azpe schual iz o toal vodar prodjèktatziong. Auz pa tage khemmenda vürgetrakk ettlane sachandarn un magata soin mângl vo mearare laüt, ke 'z magatn soin a maistra odar zboa, odar no an ândarz mentsch o boda gitt a hânt.

Di eltarn o soin inngevânk in
prodjèkt

In ettlane schualn sekma ke hâmb di gelaichegen ziln pröft in khindarn, 'z soinda eltarn boda mittarbatn vil pittar schual un ditza lekk zuar ândre emotziongen in sèll boma sa tüat. Asó khemmenda augelekk "khnöpf teatro" boma nèt mocht soin atör, ma hâmb lust zo legase in spil zo macha kontént di khindar; "bau khnöpf" boda berda khânt snaidarn odar tischln macht gerüsta, schene vor in teatro un ândre dinkh nützlich z'spila... 'z soinz schümmane sachandarn boda zoang in khindar zèrte realtét, azpe pekhan odar stutzan an puam. Khnöpf eltarn boda machan di musitzistn odar di vèrbar leng au komédie boma nèt boazt ber 'z bolustegetze mearar, se sèlbart odar di khindar boda schaugung un seng in tatta un di mâmma tüan asó baz un gòdarnse an hauf.

Di schual iz a nèt
pintom, innat un auzant

Drinn in di schual flèchtse inn mearare pintom zbisnen groaze un khindar, pintom boda darkhennen di kompetentzàn boda di khindar hâmb sa von earstn djar lem, defatte, haüt zo tage darkhenntma azza hâmb kompetentzàn boda in an stroach hattma gegloabet azza soin lai von gröazarn: da zoang interesse zo khenna un böllnse auzprovàrn. Di arbat von maistre, asó, iz nèt lai da sèll zo lirma, ma zo schupfa di khindar zo khenna di sachandarn, z'soina kurdjosat, asó betarnse auz di kompetentzan vo aniaglaz. Di pintom auz vodar schual soin daz earst vo alln pinn eltarn von khindar sèlbart, ma dena giansa â in maistre von khindarèstle un vodar untarschual o, un sichar in spetzialistn von sotzial dianst vor zèrte mângl boda hâmb di khindar, da gian â in istituziongen von lånt, in musee un in bibliotèkn. Vo disarn nèt khemmenda auz prodjèkte "geschribet" vo mearare hent boda starch pintn alle. Dena soinda di relatziongen pinn laüt von lånt... A guata schual iz a schual offe vor alle.

« I mach disenje

inventàrt ombrómm i hân fantasi»

Di vorsch mearar gevorst afte prodjèkte

Baz billz soin gemuant ke ma macht di prodjèkte àhevante von sèll boda seng di khindar?

Di maistre schaug, auz un auz, bazta tüan di khindar saiz balsa spiln alumma, saiz balmen vorst eppaz zo macha: da seng bazza soin guat, di kompetentzan bosa hãm un di sèlln anvetze boda schöllatn gian gesterchart un augehaltet. Ditz a soin guat zo "lesa" di khindar iz a bichtega arbat boda zuargitt zo macha prodjèkte pensàrt garade vor di khindar. Ma bazta interesàrt in khindar o khint gehaltet kunt asó ke di didaktik ziln khemmen gelekk in tème boda di khindar hãm gearn. Baispil, zo prodjèktara an garage vor di aütela khemmenda gelekk in mòto ettlane konjitif protzèssan, ma mocht machan prateke un estètege schètzung, ma macht grafège, linguistège un körpliche esperientzan.

Azze hettat an idea zo giana z'sega an auzlegom odar azze khennat an kunstlar boda macht schauspiln vor khindar, magatmen rüavan ka schual?

kulturàln opfarn vor di khindar boda khemmen gemacht in lânt. Schauspiln vor khindar odar àndre initiativan mang khemmen gelekk drinn in di prodjèkte vodar schual, ma ma mocht schètzan garècht allz, saiz vor bazta àgeat interese un oportunitét, saiz vor bazta àgeat bia zo macha dise prodjèkte. Di maistre, dòpo zo haba geschètzt azta di vürlegom mage gian guat un baz ma mocht tüan zo nemmada toal, bartnsan drauren pinn soi schual Koordinator un pinn vüar Komitatt. Zo macha inntretn fremmege laüt in di schual izta a strengatar regolamént ditza, saiz vor di sicharom von khindar, saiz zo schütza di organizatziong vodar schual sèlbart.

Balda di khindar gian auz vodar schual iz allz untar kontròll?

Di maistre soin hërta interesàrt zo khenna di

Balda iz in progråmm zo vüara di khindar auz vodar schual, pellar khinta allz pensàrt punkt vor punkt. Ma schètzt biavlgroaze 'z iz pezzar aztada soin un asó zèrte vert, z'soina no mearar sichar, rüaftma zo helva di àndam laüt o boda arbatn in di schual nèt lai di maistre

un zèrte vert insinamai a par a eltarz von khindar gitt a hânt. Di plètz boma vüart di khindar khemmen pellar gesek von maistre bodase sicharn aztada nèt soîn perikole. Un no pellar dise plètz khemmen geschèt看 von Koordinator vodar schual o.

I boaz nèt bia i magat nemmen toal in sèll boda khint getânt ka schual...

Di schual organizart trèff zo macha khennen in eltarn di prodjèkte un zo reda übar di edukatif tème boda ågian alln, ma ma makse vennen åndre vert o, balda iz a fèst pinn khindar odar in åndre okasiongen zo boroata eppaz. Nemmen toal disan initziativan macht alle kontént un alle mang gem a hânt. Vil eltarn gedenkhan di djar von khindargart von soi khinn azpe a zait bosa soîn gekheart zo spila un zo nütza di fantasi se o.

...durchgevüart vo kompetentege un sinnege laüt

profesionìstn hèrta abegelirtn vo naügom

Di ägestèllte vodar schual:
barmhèrtzlege profesionìstn

Di barmhèrtze iz da earst khennzaiche boda mochan hãm di laüt boda arbatn pinn khindar, soin guat zo hõara in se sèlbart di emotziongen boda hõarn ändarn un dena soin guat zo helvanen un zo schützase. Di maistre un di khindar khemmen z'soina asó starch gepuntet un nãmp ke an lestn khemmenda khött di sèlln kategòrege sèt看 azpe "z hattz khött di maistra!" boda zoang bia 'z khinn vorlazztze gãntz aftz soi maistra un in groaz bol bosar bill. Di *edukatif zìln* khön ke di profesionalitét von maistre steat in: "soin guat åzonemma un zo schütza di khindar un soine famildje, soin guat zo gebanen daz sèll bosa hãm mångl".

Pitt
kompeténtzan
hèrta
vornaügart

Di kompeténtzan von maistre un soi barmhèrtze soin di bichtegarsten sachandarn bodada bölln soin vor di qualitét vodar schual. Di kompeténtzan però soin nèt augenump a bötta vor hèrta ma da mochan soin gehaltet un vornaügart un gepezzart auz vor daz gãntz profesionàl lem. A formatzion gemacht auz un auz daz gãntz profesionàl lem macht krescharn un gitt zuar zo khenna hèrta mearare sachandarn übar soi arbat. Di formatzion iz a strumént boda hëlft z'soina hèrta mearar sichar in di sachandarn boma tüat un gitt zuar zo maga nãstian in allz daz sèll boda bèksln pittar zait. 'Z iz o an okasiong zo übarlega aftaz sèll boma tüat, zo darvera un zo sperimentara naüge didaktik stratedjian un seng bazta auz iz khent vodar arbat gemacht sin sèmm. 'Z iz a "vornaügarom stratedji" boda mocht soin koltivàrt alle tage, ombrómm ma hatt nia verte zo lirna.

in an raichan formatziong progråmm

Di formatziong von maistre iz vürgevüart vodar Provintz durch soine struktürn boda soin kompetent vor daz sèll. Di formatziong vânk inn alle di maistre boda arbatn in provintz, a garadega progråmatziong gitt zuar zo rispundra in sèll boda hârn mângl lai zèrte schualn odar koodinamént Zirkel, stianate però hêrta drinn inar auzseng gelaich vor alle.

boda hatt mearare formen

‘Z khemmenda augelekk mearare formatif initziativan: kûrs, laboratòrie, tangung, trêff zo studjâra... alle dise sachandarn hârn soine ziln, un soin ummaz ândarst von ândarn, ma pittnândar machansa an mosaik bodase auzbetart dar gântzan kamòuschaft un khint z’soina kultûr vor alle. Asó khemmenda augelekk tagung odar laboratòrie vor alle, ma daz eerst vo alln vor di famildje.

Alle di âgestèllte vodar schual hârn spetzifige profesionalitét

Di laüt boda arbatn in di khuchl un alle di ândarn âgestèllte boda helvan in maistre soin abegeligirt afte sanitér nòrmen, aftz bia hizolega un zo khocha bazma èzst un aftz allz daz sèll boda âgeat in saü barn un in machan vürgian an pestn di schual.

Ma dar khindargart iz o a groaza famildja, boda di profesionâl kompetentzan pintnse pinn sèll boda aniaglaz khinn hatt mângl. Ditz a bill soin gemuant ânemmen aniaglaz khinn sovl biz berat uantze “Ciao Marco i pin kontént asto saist gepezzart!”, Elisa i hânde gesek rivan pinn rat...?

un soin guat z’stiana nâmp un zo halta gearn di khindar

Di pintom vo alln in âgestèllte pinn khindar khint hêrta sterchar un asó iz gântz bichte daz sèll boda khütt dar khoch o, odar bazta hatt khött dar schofêr von pulmî, di kompliméntn von baibe boda putzt. Alle dise soinz laüt boda sböang un helvan, boda gedenkhan in khindar zo nemma z’zettele zo geba in eltarn, da khennen bazzen gevallt un in karatere bosa hârn un vil vert daz sèll bosa haltn innzalt un khönz niamat ândarn. Dise laüt soinda hêrta, balma vairt in geborttage, balda iz a fest odar balma geat ummanândar.

Pittar schual di eltarn ren
auz un auz

'Z bartnda soin trèff pittar gântzan schual, pittar
sektziong, pitt khlummane khnöpf boda khint khött
bazma tüat un ombrómm, bia ma tüatz un pitt bele
struméntn... Di didaktik servirt zo "nemptra" gröazarne
edukatif tème gepuntet pinn krescham von khinn.
Balma bokhennt di eltarn von khinn alumma izta modo
zo reda hoatar zbisnen maistre un eltarn garade von
khinn, von sèll boz iz drå zo macha, ma nèt lai, ma redet
von groazan o ma vorsteat azta eppaz nèt geat, un di
vorsch boda pittar zait mang khemmen auvar.

«Moi maistra iz liabe boda vorliart gedult lai a pizzle.»

Giovanna

Di vorsch mearar gevorst afte pintom groaze – khindar

*Zèrte vert
parirtzmar ke
moi khinn magez
vorstian lai i...*

Azta an eltarz iz asó starch gepuntet soin khinn un gloabet az nèt saibe eppaz guatz az stea pitt åndre laüt un, baispil, billz sböang hërta lai alumma åna zo lazza platz in maistre, bartz soin malamentar azta 'z khinn lirn stian pinn åndarn. Boroatnse zo toala di emotziogen von khinn pinn åndarn macht azpe a prukk boda vüart zuar dar kamòuschaft von åndarn khindarn.

*Ma di laüt vodar
schual bartn soin
guat zo
darkhenna ke moi
khinn iz uantze?*

Daz earst zil von maistre iz khennen 'z khinn vorstian daz sèll boz hatt mångl. Da earst bòtta boda eltarn un maistre vennense zo reda gitt zuar zo vorstiana di stòrdja von khinn un asó boroatetmase åzonemmaz. Ma disar earst trèff iz a bichtegar momént vor di groazan o ombrómm ma heft å zo kreschra z khinn pittnådar, eltarn un maistre.

*Makz soin azta moi
khinn habe liabar a
maistra baz
d'åndar?*

Di khindar auz pa tage seng mearare maistre un mage bol soin azza hãm liabar ummana anvétze baz an åndra, ma soin guat z'stiana pitt mearare laüt iz eppaz boda khint pittar zait.

*Zèrte vert pinne djelosat
von laüt vodar schual: 'z
gèzza iz hërta güatar, dar
maistro hatt hërta resóng*

Azta 'z khinn haltet gearn di laüt vodar schual iz eppaz guatz, 'z bill soin gemuant ke 'z hatt ågenump di regln bodada soin, un ke 'z höartze toal von khnopf boda di maistre soin di leader darkhennt. 'Z khinn höart zo haba a lem dar soinen boz mage soin autonomo un ditza helft zo kreschra. Dar bol boz hatt vor di eltarn khint nèt tokàrt un njånka di regln bosen hãm gètt, ma soin guat z'stiana in zèrte situatziongen bill soin gemuant krescharn. Ma magen machan a lècharle... un magare vorsan di rèpetze in khoch azta 'z geèzza vodar chual izgüatar!

*I rendarm kunt ke i
pin nèt genumma
streng pitt moin
khinn. I vorsmar: iz
pezzar soin streng
odar lazzan gian?*

*Dar mestiaro zo zügla a khinn iz gemacht von sèll boma
gloabet, ma in da gelaichege zait richtetmase pezzar nã
un nã azta vürkhemmen di sachandarn. Di eltarn
vorsanen vil vert atz baz 'z berat pezzar tüan un bölln
vorstian ombrómm di khindar tüan asó. Baispil, zèrte
vert di khindar machan "dispètn" ombrómm da bölln
azta daz groaz legen an ort, anvétze åndre vert hãmsa
lai mågl z'soina geschützt un kokolàrt. Asó iz hèrta guat
höarnse pinn maistre boda khennen saiz 'z khinn, saiz di
problème boda hãm di khindar vodar sèlln elte.*

...boda khennen di “sbachegen” moméntn

von sèll höarnse groaz odor khlumma

Z’stiana garècht azpe dahuam,
lekkmada groaza kura in zèrte
situatziongen

‘Z soinda moméntn boda soin mearar “huam” baz
åndre, azpe balma èzzt odor balma geat z’slava, aftz
dise moméntn steatmada nã vil. Vor bazta ågeat ‘z
geèzza steatma nã in sèll boda auzmacht daz
provintziàl sanitér Åmt, ditza iz dar haupunkt: ‘z geèzza
iz boroater machante djüst baztada bill soin vor di khindar
vodisarn elte un aubèkslantez nã in kriterie boda gem di
diètistn. Ma ma boazt ke z’stiana garècht iz nèt
genumma azta ‘z geèzza saibe guat, vor daz sèll dar
platz boma èzzt o mocht soin schümma un gehaltet
saubar un vor daz sèll darzuar in maistre, balma èzzt,
soinda hërta di åndarn laüt vodar schual un vil vert di
khöch o zo helva in maistre un in khindar. Pittar zait
khentma zo khennase un, stianante bol in di regln,
aniaglaz khinn höart z’soina vorstånt.

azpe da sèll von vormaz

Dar modo boma hatt zo macha rivan zo tisch ‘z geèzza,
vil vert gitt zuar zo giana übar zèrte “spèrrn” un zo macha
èzzan in khinn sachandarn boz an earstn hatt nèt geböllt
èzzan. Asó schupfante ‘z khinn zo tüana alumma –
nemmenen alumma di pjattn odor machan in “kameriär”
odor helvan in åndarn khindar – di khindar soin gevüart
zo khosta geèzza boda da humman böllnsa njãnka seng.

In eltarn khinten
hërta khött allz

Dar menù khint auzgehenk afte schaugetafl vodar schual, asó di eltarn
mang bizzan bazta èzzt ‘z khinn zo vormasa un mangse regeln vor di
tschèi. Dar menù khint auzgehenk boch vor boch, a tiabas a
bötta vor in gantz månat o.

Daz earst vo allz khemmenda zornirt frukte un gegrés vodar stadjong.

Dar famildja khintar gemacht bizzan allz bazta ågeat in menù nâ azpe aniaglana schual zornirt zo tüanaz, ma hërta sichrante azta di famildja khemm zo bizzaz. Redante garade pinn eltarn makma darvérn pezzar bia 'z khinn lebet in momént von geèzza.

un dar schual
khintar gemacht
bizzan azta soin
problème aftz
geèzza

Azta 'z khinn hatt an alerdjia iz genumma inngem in zertifikàtt von dokhtur dar schual un daz sèll geèzza bart khemmen auzgebèkslt pitt eppaz åndarz. Azta anvétze 'z khinn bill nèt èzzan zèrte sachandarn lai ombrómm da gevallnen nèt, iz dèstar azta disar problèm pittar zait risòlvarse alumma. Stianante pitnândar iz dèstar azta 'z khinn segante di åndarn èzzan, laise laise khinten dar lust z'èzza iz o, darzuar di maistre nützan di djüstn stratedjian zo azta 'z khinn saibe geschupft zo provàra nâuge gesmakh. In zèrte sberarne kase mochtmasè leng dakòrdo pinn maistre, ombrómm 'z iz gântz bichte azta schual un famildja soin dakòrdo aftz baz zo tüana aftz ditza.

'Z iz toal von krescharn von khinn nemparnse laise laise in sachandarn boz nèt khennt un iz iantrar azta vonan löaple salàtt 'z khinn rif z'èzzanar an gântzan pjatto pitt lust.

Balma lekk 'z khinn z'slava iz o
a "sbachegar" momént

Balz iz müade 'z khinn iz sovl bisese hōarat no khlümmanar baz daz sèll boz iz. 'Z hatt mångl z'soina gesböaget un eppaz boden gedenkht huam. In di schualn boda iz di khåmmar z'slava di khindar boda gian zo legase nidar boroatnse inan khnopf un a groazez vüartze in apòrt, dena helftzen zo intschlava, machante di sèlln sachandarn hërta gelaich boden gem rue. Aniaglaz khinn hatt soin modo zo leba dise moméntn, vil zornirn a dinkh zo halta nâmp, zo maga tokàrn, zo riblanan aftn mustatz. 'Z dinkh iz eppaz boda pintet pitt huam un nimp vort di vort z'stiana alumma. Di khindar soin hërta draugeschauget von åndarn laüt boda arbatn in di schual antânto azza slavan o.

boda khint darkhénnt dar
mångl vo aniaglaz

Tage vor tage khenntma hërta pezzar di khindar un asó di groazan bizzan bia da mochanse vürstèlln, bisa hãm zo stiana nãmp odar bisada mochan lai stian drauz un pittar zait vorsteatma di sèlln khlumman djèste boda aniaglaz khinn hatt gearn un asó vorgianda di tang in patze vor alle.

Balma darbékht iz o a schümmadar momént un khinta gètt di zait in khinn auzostiana åna aile.

In di sèlln schualn boda nèt iz di khãmmar z’slava lekkma auz di pettla odar ma lekk danidar di pölstar in a “schütz zone” odar ma macht sachandarn boda auzspãnnen un nemmen vort di müade. Ma lüsant musik, ma steat nidargelekk nãmp inan tschellele, ma macht a nèpfarle zo rastase auz.

« Baldeme darbekh geade kan moin
tschellela boda sa soin gest mearar

bachant »

Paul

Di vorsch mearar gevorst aftz geèzza un geslava

*Moi khinn slaft
nèt âna
tschutscho,
maksen nützen
un maksen
nânemmen soi
perle?*

Sichar 'z khinn zo giana z'slava hatt soine rituél boden zuargem zo lazzase gian in sèll "nèt soinda" boz iz dar slaf. Dar famildja khintar gevorst zo geba nâ in khinn 'z tschutschele un in peluche boz hatt liabar. Ka schual o soinda soine spetzialege moméntn, di laüt boda nâstian soin hërta boroatet zo darkhenna bazta hatt mângl aniaglaz khinn boda laise khint z'soina toal von khnopf un gebentze ke aniaglaz mage nèt hârn a groazez lai vor iz.

*Dahuam slaftz lai
azzen gibe 'z hentle,
ka schual bia bartz
tüan? Un dòpo, 'z iz
a slavarle da bartz
mochan
darbekhan...*

Aniaglaz khinn bart sichar hârn nârn a groazez lai vor iz, ma pittar zait bartz hœarn soi allz daz sèll boda khint getânt vor alle. Azta iz mângl di khindar khemmen darbekht ombrómm di schual hatt soine orarie zo halta, ma ma tüatz pitt rue un aniaglaz bart hârn da djüst zait auzzodarbekha un dena soin gevüart in sektzion boz kheart zo venna soine tschellela âna aile.

*Moi diarndle billzan
nèt bizzan zo legase
nidar, 'z khint
nervosat, ma 'z
"zedart nèt" bia
bartzese
konvintzarn?*

Ka schual aniaglaz khinn iz toal vonan khnopf un vor daz sèll izzen destrarn ânemmen zërte sachandarn baz dahuam, ditza zo giana z'slava o. Di khindar boda soin in "khnopf boda geat zo macha a nèpfarle" odar di sèlln von khnopf boda "stian lengar" in bintsche zait nemmen au gearn alle di rite boda vüarn zo tüanaz. Zërte vert disan khnöpf khinten gètt an nârn zo helva in khinn zo orientarase auz pa tage.

*Moi diarndle iz
nèt gebont atz
naüge gesmakh,
z'èzza machtz
fadige...*

*Èzzante pittnândar geatz zo geriva ke ma lazztze vüarn
von tschellela boda hârn mearar hummar un sojn nèt asó
sürblar. Darzuar habante in pjatto bintsche vo allz schupft
'z khinn zo khosta allz ummaz eppaz. In gianante di
bochan khostn bazta iz in pjatto khintz z'soina a spil boda
macht abedekhan naüge gesmakh.*

Un az pròpio nèt böllat èzzan?

*Azta dòpo a pizzle zait 'z khinn heft nèt â z'èzza azpe 'z
hatt z'soina pittnândar pitt sojn tschellela, makma
übarleng ke èzzan iz vor iz a djüstar problèm. 'Z magat
sojn ke 'z insorirt starch odar ke 'z untartuscht motive
boda mochan gian gesüacht redanteda drau garècht
zbisnen maistre un eltarn.*

...vo alln in khindar

zo machase krescharn azpe 'z hatt z'soina

Dar khindargart iz vor alle

In Beleschlânt dar khindargart iz vor alle di püabla un alle di diarndla. Un ditza iz nèt eppaz zuaregètt bobräll: in åndre State soinda spetzialege schualn vor di khindar boda soin bohintart. In Beleschlânt izta khent zornirt innzonemma alle di khindar, alle pittnândar. Alle gelaich, aniaglaz lebet di schual asó azpez 'z iz, pitt soin talente un pitt soinar sberhait. Vor daz sèll, azta beratn mångl spetzialege hilfe, dise bartn khemmen augelekk åna zo vorliara zait.

in groaz gebèksla von lem

Disar iz a pensiaro boda hatt an gântz groazan ètische vèrt, ombrómm ma nemp å in khempf zo darkhenna di åndarn un ke alle saibar åndarst, ma alle gelaich un ditza nemear azpe a kubl boda pintet un lazzt nèt tüan, ma azpe eppaz boda mage machan raichar alle. Di khindar "åndarst" soin toal von lem, di tschellela gebenense palle zo leba pittnândar pitt se, pitt soin "håm noat" un pitt soin zaitn un haltmse gearn asó azpe sa soin. Di eltarn vo disan khindar nemmen toal, un soin in gântzan toal, vodar schual kamòuschaft.

Übarhaup in Trentino

In Trentino di khindargart nemmen å schiar lai alle di khindar, 'z izta inngeschribet squase dar 100%. In aniaglaz lânt di öffentleschen trasporte gem zuar zo riva in da nempraste schual. In di schualn rivanda di khindar pitt soinar stòrdja un azta epparummaz iz krånkh di schual nimpz å un boazt baz zo tüana.

Di khindar BES hām spetzialege noat

BES atz belsch billz soin gemuant khurtz “Bisogni Educativi Speciali”. ‘Z bill soin gemuant ke ma darkhennt ke zèrte khindar hām mångl vonar spetzialege prodjèktatzion, zo haba garadege hilfe, un vo sachandarn un aparètt boda gian guat vor se saiz drinn, saiz auz vodar schual, aparètt boda mochan soin gesichart vor alle di djar schual.

un hām vor se maistre abegeliint apòsta

Vor dise khindar schètztma bida mocht soin a maistra in mearar, vollzait odar halbezait, nā in sèll boda iz mångl. Da sèll maistra, āgestèlt in mearar, steat nā lai in sèll khinn dakòrdo pinn dokhtür boda hām in kura ‘z khinn sèlbart. Di steaten nā vil vert alumma, un in zèrte moméntn pittnāndar pinn āndarn khindar in khlummane khnöpf. Disa maistra bart helvan in khinn zo nemma toal daz mearaste boma mage in sèll boda tūat di schual un barten stian nāmp zo machaz linnen. Dar gāntz edukatīf plān arbat vo disan khindar bart soin auzgeredet pinn āndarn maistre un nā in sèll boz iz di schual.

un a nèt看 dianst in lānt

Di maistre boda nāstian in khindar boda hām spetzialege noat khemmen nāgeholt vonar equipes dokhtür boda sichart zo vorstiana djüst bia ‘z khinn machtze auz kreschrante. Pittnāndar pittar famildja un pitt disan profesionitn (neuropsikiatra, psicomotritzist, logopāde, fisioterpeüt, u.a.v.) khintze zo macha a “dar interdischiplinār khnopf” bodase vinnt auz pa djar zo vorstian bia ma sait gelekk un auzzomacha di naüng edukatīf ziln. Dar khnopf arbatet pittnāndarn nidarzolega in Edukatīf Plān vorz khinn, a briaf boda khint vūrgetrakk djar vor djar sin azta ‘z khinn geat ka schual un boma vennt allz daz sèll boz hatt getānt, di schual prodjèkte un di ziln.

Di vorsch mearar gevorst aftz bia alle di khindar soin inngenump

*Azta iz a
khinn
bohintart makz
machan
hintarstian di
ândarn
khindarn?*

Nò, ântze, 'z trakk in di schual eppaz in mearar, 'z schupft zo halta kunt vo sachandarn boda njânka beratn khent gesek âna iz. 'Z izta vürkhent, baispil, ke alle di khindar vonar schual hâmm gelirnt machanse vorstian pittar zung von surdatn zo reda pittnar tschellen taubstumme. 'Z iztase offegetânt a bêlt: di maistra hatt gelimt alln a naiüga zung boda iz khent di zung vo alle. Ditz a varlêrt vor vil ândre sachandarn o. Un azta berat eppaz boda 'z khinn gelânk pròpio nèt zo tüana machtz nicht auz ombrómm 'z nimp allz ummaz toal: 'z haltet di kartn in a spil, 'z macht âhevan odar auhöam 'z spil khlinglante in khlingl. Ombrómm ditza iz 'z zil; aniaglaz azpe 'z möge iz toal vo disarn kamòuschaft.

*Zêrte khindar
bohintart però mang
machan di vort vor
bia da mövarnse
odar da ren ...*

'Z magata soin an earstar momént boda di khindar nèt vennese balda an ândarz khinn mövartze odar redet nèt azpe alle di ândarn. Di khindar mang nèt soin gebont un mang hâmm a pizzle ângst, ma di maistra spiegart bazzez iz un ombrómm, di sböaget un nempart di khindar: "Boaztar, iz iz nonet guat zo reda, provâr machen a kara, du barst seng bi kontént 'z iz..." Di khindar gebenense bahémme un hâmm nemear ângst balda di groazan khönen bia 'z stianda di sachandarn. Di khindar legen nèt vür kesà baz, da seng baztada iz un nemmenz â ainfaich pitt barmhêrtze, un machanse dèstar tschelle in bintsche zait.

...bomase nempart in européan zungen

offezotüanase in stimmen vodar bèlt

'Z hirn von
khlumman khindar
nimp å dèstar di
zungen

Schiar vor zbuantzekh djar hattma ågeheft zo
sperimentàra innzovüara fremmege zungen in
khindargart, haüt ditza iz in di pedagògesche plån vo
vil schualn. 'Z zil von Plån Trentino Draizungen iz
vüarn zo khenna an åndra zung saiz in di khindargart,
saiz in di khindarèstla, haltante kunt ke 'z hirn untar di
sèks djar iz gemacht apòsta auzonemma mearare
zungen.

Boroatet un untargelekk

Di khindar bortn boroatet auzonemma aniaglana zung,
ma dòpo bintsche zait 'z hirn gebentze afte zung boz
höart, da sèll geredet in haus. Un azta di zungen
geredet in famildja hettatn z'soina zboa, gebenatzese
zo lirnara zboa. Da psikolinguistik un konjitiif nāsüach,
di neuroschientzan un di studje afte zungdidaktik
zoang ke 'z hirn von khinn iz boroatet zo nemma au
allz daz sèll boz höart un pinn sèll machan in pensiaro.
Asó iz nèt ke ma lirnt a zung in khindar, ma ma
machtzen lem.

gantz khlumma

Balda di khindar rivan in khindargart khånensa sa ren soi
muatarzung, in di djar darnå bartnsa linnen ren hèrta
pezzar un bartn khennen hèrta mearare börtar. Darzuar di
khindar höarn di européan zungen, taütsch un inglés, boda
khemmen geredet vo maistre abegelirnt vor daz sèll un
boda helvan dar maistra.

Di vorsch mearar gevorst afte “zboate zung”

*Azta moi
khinn lirnt
taütsch in
khindargart,
bia bartz
tüan zo lirna
inglés in da
untarschau!
'Z bart
machan
konfusiung
...*

Khennen a fremmega zung billz nèt soin gemuant vürlengse azpe eppaz zo mocha linnen, ma machanse azpe an esperiéntz, azpe eppaz zo machase höarn, zo machase auzlüssen, zo khöda ber ma sait. 'Z zil iz daz sèll zo boroata 'z hirn, zo alenara di konjitif protzèssan, auznützante di kuriosité von khindar übar di börtar, di khlång, di simboln. Ditza tüat garècht in hirn un macht nicht auz bela zung 'z khinta genützt. 'Z khinn macht khummana konfusiung, ma 'z bart linnen da näüge zung nützante di skèm bosen iz gemacht in hirn, skème augelekk pittar esperiéntz gemacht pitt mearare zungen.

Bia soinsa inngerichtet di lektzionen?

'Z soinda nèt lektzionen in khindargart odar in khindarèstle, ditza varlért vor di zung zboa o. Dar slüzzl boda offetüat aniaglana tür iz spiln. Di zung khint genützt in spiln, di khindar linnen nèt di zung ma da nützen di zung spilante. Di maistre ren lai da sèll zung un di khindar soin sèlbart gevüart zo nützase.

Ma di maistre soin nèt maistre vodar zung ...

Di maistre boda arbatn aftn prodjèkt zo nempra di khindar in zungen soin khent abegeliert un hãm in linguistik zertifikatt daz mindarste vor in stèpfl B1. Darzuar khennesa di metode boda ägian in “bia” ma lekk vür in khlumman khindar di arbatn un di spildar zo macha atz inglés odar atz taütsch. In di zait dise maistre khemmen abegeliert hërta vo näügom zoa nèt zo vorliara di zung un vennantese pinn ändarn maistre pezzarnsa hërta mearar di didaktik o.

*Biavl zait
khinta gètt zo
lirna da zboate
zung?*

Di zait boma höart a zung iz gäntz bichte zo magase dena aunemmen: daz peste beratz lazzanse höarn vor khurtze moméntn ettlane vert aftn tage un sicharn dise moméntn in di zait. Asó auz pa tage antânto azma tüat mearare sachandarn lazztma höarn di zung: balma nâsteat in khinn odar in getüana vo alle tage, machante vorstian dèstar baz ma hatt khött; 'z soinda ândre mode o mearar organizàrt boda di zung rift in khindar durch spildar, puppn, flashcards, video, hërta nâ in an progrâmm boda haltet kunt ke ma mocht machan khennen di zung laise laise, a stèpfele afte bòtta.

*Un di eltarn baz mangsa
tüan?*

Daz earst vo allz ren zuar in khindar dahuam pitt soinar muatarzung. 'Z khinn pintet di zungen pinn laüt bodase ren, un pinn plètz bosa khemmen geredet. Azta dar nono redet a draite zung un 'z khinn steat vil pinn nono bartz lirnen da sèll o. Vor bazta âgeat dar zung gelirnt ka schual, anvétze, iz genumma lüsnen 'z khinn âna auzzopezzraz, di strâmbanade soin a normalegar toal vodar sperimentatziong, daz sèll "djukhanse" boda zuargitt pittar zait zo pezzrase alumma. Dena, lirnen pittnândar iz hërta eppaz guatz: schaung â pittnândar an kartoon atz inglès odar, vor berdaz khânt, lesan eppaz atz taütsch mage o soin a schümmadar momént. Un siânka azta 'z khinn parir nicht vostian, iz allz ummaz an okasiong zo machaz ren un üarhaup zo lacha pittnândar. Lachan iz gelaich in alle di zungen vodar bèlt.

...pittnan blik aftz “vorānahì” un “darnā”

in a edukatìf vür gian

Aniaglaz khinn
hatt a
personalitét un a
stòrdja

Aniaglaz khinn iz uantze un hatt soi stòrdja bodaz hatt gemacht khemmen daz sèll boz iz, ‘z mage hām soi guatz un eppaz mindar guat o, soine talénte un soi sberhait. Balz rift ka schual daz earst boda tüan di maistre iz khennez, vorstianz, süachan zo giana dakòrdo darmitt un dakòrdo pinn sèlln boda ‘z khinn sèlbart kontàrt. Di eltarn kontàrn bia ‘z izta ‘z khinn dahuam, bia ‘z iz gest in khindarèstle, bazzez hatt gelebet in lem, di schümman un di schaülan sachandarn; asó di maistra hëft ā zo vorstiana baz vor a khinn ‘z iz, ma sa boaztze ke ‘z bart soin āndarst o, ombrómm est hattz vorā an bichtegen stèpfl aftz soin bege zo kreschra, a naüga umbèlt, naüge tschelln, naüge arbatn boda bartn khön no eppaz āndarz vo iz. Eltarn un maistre untarschraim an pakt boda auzmacht zo vorlazzanse, zo lüsna un z’schauga vür: da bartn arbatn pittnāndar zo macha krescharn ‘z khinn daz peste boma mage.

zo giana vür izta mǎngl
zo darkhenna bazta iz
gest vor un bazta khint
darnā

Zo giana vür mochtma bizzan bazta iz gest vor un ānemmen bazta mage khemmen darnā. Azta iz gest a zait vorānahì, barta mochan soin a zait boda khint darnā un bart soin sichar āndarst. Daz pellar vor di khindar von khindargart iz haum, ma vor ettlane iz gest ‘z khindarèstle odar di tagesmutter o. Darnā khinta da untarschual pitt soin ziln un alle di naüng sachandarn zo mocha lirnén. Aniaglana bòtta bèkslta allz. Di khindar o lems asó: da höarnse sa groaz, da hām lust vo eppaz naügez, auzzoprovarase. Da hām āngst o von sèll boden paitet, ma azta di groazan soin rue dar āngst slipft lai vort. Di khindar soin gevüart zo darvera hërta naüge sachandarn un zo vennanen naüge tschelln, siānka azta zèrte vert iz nèt dèstar machanse tschelle.

djukhante prukn boda pintn

Di istitutziongen - khindarèstle, khindargart, untarschual – tüan allz bazza mang zo vüara di khindar zo kreschra garècht. 'Z khemmenda augelekk prodjèkte, struméntn, iniziatiavan, ma geat z'sega bia 'z iz dòpo, zoa azta ditza darnå saibe gehöart von khinn azpe eppaz schümmaz, eppaz boz sa hatt gekhennt, boda nèt macht di vort, ma, åntze, az saibe gepitet.

un machan pasàrn destrar Ma hatt gesek ke vor di khindar hattz an groazan vèrt mang zoang in eltarn an umbèlt bosa se hãm gemak seng un khennen pellar. Ditza helft in eltarn o z'sega liabar ditza pasàrn in da naüge umbèlt boda 'z khinn bart krescharn un khennen naüge laüt; 'z khinnn höart in sèll platz azpe soi un kontàrtzen in eltarn un asó lekkz sa in grunt zo vorstianase pinn groazan.

aulegante pintom

Di eltarn vorstian azen iz khent gètt vèrt azpe edukatif partner un azpe laüt boda khennen pezzar baz alle 'z khinn, di eltarn so in di earstn boma mocht haltn da kunt auzolega an edukatif prodjèkt pittnåndar.

vor långa zait

Edukatör un maistre arbatn asó auzolega trèff, zo macha briavan un åndre matardjéldar boda helvan alle dise übargång. 'Z khinta gemacht formatzion pittnåndar maistre, edukatör un eltarn, allz ditza nèt zo khemma alle maistre gelaich, ma zo khenna di ziln boda aniaglaz bill rivan un bele mode 'z soinda zo rivada.

darkhennante in bege gemacht

Ma boazt ke azta 'z khinn hatt an problèm, süachtma hërta di schult in da pellare istitutziong boda nèt iz gest guat zo darkhenna disan problèm un hatt nicht getånt zo risòlvranen. Zo khödaz djüst, vil vert soinda khent getånt ploaz sachandarn zo helva in sèll khinn boda sichar hatt gehatt vil mearar problème baz di sèlln boz hatt est, sichar soinda khent augelekk stratedjien zo schützaz saiz ka schual, saiz auz vodar schual. 'Z izta asó mångl zo giana vür pittnåndar, zo redada drau asó aztada saibe allz daz mearaste hoatar vor alle, azta khemm gekhennt un darkhennt allz daz sèll boda iz khent getånt, daz sèll boda 'z khinn iz gelånk zo tüana sèlbart, di ort boz no hatt, ma bo 'z mage no gerivan az khint geholft azpe 'z hatt z'soina.

un machan in näüge
bege vor di djar boda
khemmen

Mangse vorlazzan ummaz aftaz åndar zbisnen
istitutziongen iz nèt asó dèstar, 'z izta mångl azta di
edukatör, alle genoatn, detzidarn zo z'zera zait un zo
übarlega aftaz "vorånahì" un aftaz "darnå" von
khindarn.

Ma mocht arbatn alle pittnåndar un niamat mocht soin
übar daz åndar azma bill rivan z'zügla di khindar aniaglaz
azpesen zuarsteat.

alle di edukatör
pittnåndar

'Z izta mångl azta di eltarn nemmen toal in edukatìf
prodjèkt azpe kompetenteged edukatìf partner un vor
ditza mochtma arbatn aftz viar livèlln: informàrn,
khennense, konfrontarnse, un vennen panåndar bele
aktziongen 'z soinda möglich, hām an uantzeged prodjèkt
un vüarnen vür pittnåndar.

...allz ditza un vil åndarst

drinn in da groaz organizatzion von trentinar provintziàl khindargart

khurtz khött, kòmpite un ziln

**Provintziàl Gesetz
n. 13 - 21 lentz 1977
un spetarne
bèkslom.**

‘Z Gesetz n. 13 von djar ‘77, un alle di bèkslom boden nã soin khent, iz ‘z ordnung Gesetz von trentinar khindargart, boda zbisnen in edukatif ziln hatt “zo macha azta di khindar mang krescham pittnar edukatziong boda iz guat zo halta kunt von allz” ditza gitt zuar “azta di edukatif oportunitét sain vor alle gelaich, gianante übar sotziàl, kulturàl un ambientàl kondizionaméntn sichrante asó aniaglan khinn ‘z rècht zo maga studjàrn”, “hãrn an kulturàl livèll boda geat übar, in kokrèt, aniaglana diskriminatziong”.

**Di “Orientierung vodar edukatif
arbat von khindargart”**

Di “Orientierung vodar edukatif arbat von khindargart” iz a progråmm briaf ågenump pinn dekrèt von Vorsitzar vodar provintziàl Djunta n. 5-19/ Ges. vt. 15 lentz 1995, boda darkhennt in khindargart bichtege edukatif funktzionen:

**zoaget soine
edukatif
funktzionen**

Sicharn azta aniaglaz khinn kreschar nã in sèll boz hatt zo geba:

- alle, püabla un diarndla mochan mang krescham nã in sèll bosa hãrn zo geba, da mochan mang auzbetarn kompetentzan, pintom, soin guat zo halta gearn, z’stiana pinn åndarn un iz kompito vodar schual offetüan in bege un vortnemmen allz daz sèll bodase lekk tortemitt un lazztze nèt krescham;
- auhaltn un vüarn zo khenna un zo reda darmitt pinn åndarn sistèm, pinn åndarn relidjosatn gloam un pinn naüng espresiongen bodase vürmachan;

- machan krescharn responsabilitét un schupfan untarzolegase mearar, machan krescharn vèrt azpe solidarietét, kooperatziong, fraiböllege, soin guat zo vorstiana un åzonemma di åndarn, di sèlln boda soin åndarst baz se, dise soinz gântz bichtege ètesche grunt;

- gem vèrt in diferentzan un identitét: 'z khinta gètt vèrt in sotzial-kulturàl diferentzan haltatnse azpe merch vonar pluralitét boda zoaget bia di gelaichegen vèrt mang khemmen vorstånt un gelebet von diferentegen sotziàl khnöpf. 'Z khinta augehaltet di identitét von zung khnöpf von lånt un von fremmegen kultùrn durch edukatìf un didaktik struméntr pensàrt vor daz sèll.

Zbisnen Gesetz un orientierung

'Z Gesetz n. 13 un di Orientierung gem in khindargart soin bichtege ruòl drinn in di schual, dar khindargart khint nèt gehaltet lai azpe a zait bomase boroatet zo giana in da untarschual odar a platz boma haltet draugeschauget afte khindar in vuaz von eltarn boda nèt hãm zait z'stiananen nã, ma a djüsta schual boda "süacht zo geba in gântzan vèrt dar personalitét von khindar haltente kunt ke aniaglaz iz uantze, vüarante vür an protzèss boda hatt 'z zil zo macha vennen in khinn soin identitét un autonomi".

khinta auvar an idea vonan sinnegen khinn guat zo tüana di sachandarn

Sa vo drai djar in khinn khinten darkhennt an raichan schatz esperientzan un emotziongen un khint gehaltet guat z'sega bazzen steat umenumm un zo vorstianaz. Tüan pittnãndar pinn groazan gitt mearar vèrt in in sèll boz lebet un helften zo lirna di sèlln sachandarn bodaz machan khemmen autonomo, helften zo raiva un zo venna soi identitét un auzzobetra soine kompeténtzan.

pittnãndar pittar famildja

Di famildja khint in gântzan inngevãnk in edukatìf protzèss ombrómm 'z iz dar earst platz boda 'z khinn kreschart ma, natürlìch, übarhaup vor di spetzifegen pintom bodase machan in famildja. Vor daz sèll makma nèt tuan pitt mindar z'arbata pittnãndar pinn eltarn von khinn un pinn grozan boden soin daz nemparste, disa mittarbat pintet garade di schual pittar bèlt boda iz nempar in khinn.

Organizatziung

Platz-zait vodar schual

Dar khindargart iz offe nèt mindar baz zen mǎnat aftz djar, vüñf tang afte boch, daz lengarste vor zen urn aftn tage.

Innate organizatziung

Di schual iz inngerichtet in sektziungen boda normàl nemmen inn 25 khindar un nia mindar baz 15. Auz pa tage vor zèrte arbatn boda khemmen vürgelekk di khindar von sektziungen khemmen gemischt un khemmenda augelekk khnöpf, baispil nǎ in djar bosa hǎm odar no vor zèrte laboratòrie un spildar, sperimentatziungen un vor sachandar boda innhaltn a pizzle lengar.

Ågestèllte vodar schual

Di maistre soin zboa vor sektziung, ma azta di schual steat offe mearar baz simm urn aftn tage, khinta zuargett no an åndra maistra vor di urn boda soin mǎngl un vor di zait boda di schual steat offe lengar. Di ågestèllte boda nèt soin maistre - dar/di khoch/en un alle di ådarn boda helvan - hǎm drinn in di schual an gǎntz bichtegen ruòl, zo macha vürgian in dienst schualspaize, zo putza, zo vüara odar zo nemma di khindar aftz soine pulmìn. 'Z soinz laüt boda di khindar haltn gearn un bosa bokhennen mearare vert auz pa tage, zèrte vert nemmensa toal in didaktik arbatn un in initziatìvan vodar schual.

Dienst schualspaize

Ka schual di khindar èzzan mittartage; vor in dienst schualspaize aniaglaz djar da provintziàl Djunta macht auz biavl 'z mochanda zaln di famildje.

Di rêcht von khindar bohintart odar boda hãm problème

Di khindar bohintart soin inngenumpp in di khindargart azpe alle di ândarn khindar, in di sektziongen boda soin khindar boda hãm problème mangda soin maistre in mearar zo helvanen z'stiana nã in sèll boda khint getânt odar zo machanen machan sachandar augelekk lai vor se.

Di vüarar

**Dar vüar
Komitàtt (art.
11, 12 P.G. n. 13/77)
iz gemacht**

In aniglan khindargart izta augelekk a **vüar Komitàtt** boda innhaltet alle di vortretar saiz vodar schual saiz vo auz:

- di maistre;
- a vortretar von ågestèllte boda nèt so in maistre;
- zboa vortretar von Kamòu boda hatt setz di schual;
- sovl vortretar von eltarn azpe alle di åndarn toalnemmar pittnåndar.

baz dar tüat

Dar vüar Komitàtt detzidart baz vor a edukatif arbat 'z izta vürzovüara legante darzuar di sèlln sachandarn boda hatt mångl di kamòuschaft zoa zo riva pezzar afte ziln boda auzmacht 'z gesetz n. 13, sachandarn boda dena khemmen vürgelekk in Körperschaft von ågestèllte. Dar schauget drau aftz bia 'z geata vür dar dienst schualspaize, dar detzidart afte orarie, kalandardje un afte innmeldung, nå in sèll boda auzmachan di provintziàln regolaméntn, dar lekk vür vürlegom afte sèlln argoméntn boda azumacht 'z gesetz.

**Dar Körperschaft von
ågestèllte
(art. 15 P.G. n.
13/77)
iz gemacht**

Alle di ågestèllte, saiz maistre saiz alle di åndarn boda arbatn in khindargart, pittnåndarn machan in **Körperschaft von ågestèllte.**

baz dar tüat

Imen gehöarten alla di arbat vodar schual un von ågestèllte un zo reda pinn eltarn von khindar. Dar macht in edukatif programm un tüat allz daz sèll bodada bill so in zo macha bizzan alln bastada iz mångl.

Di Versåmmelung von eltarn

(art. 16 P.G. n.
13/77)

Di mãmme un di tatte von khindarn boda gian in khindargart so in inngelvånk in di **Versåmmelung von eltarn**. Dar vorsitzar vodar Versåmmelung iz an eltar von khindar, boda khint elédjart in earst trèff bodase vinnt di Versåmmelung sèlbart, dar steat au a djar un rüaft di Versåmmelung in di lokél vodar schual alle di vert bodar gloabet aztada sai mångl.

Baz di tütat

Di Versåmmelung von eltarn lekk vür vürlegom in vür Komitätt un in Körparschaft von eltarn, daz earst vo allz übar bazta ågeat in edukatíf progråmm.

Dar Körparschaft von maistre

(art. 68, P.G. n.
5/1992)

Di maistre, saiz di sèlln vor ungekhennta zait, saiz di sèlln vor gekhennta zait, azpe di suplentn, alle pittnåndar machan in **Körparschaft von maistre**, boda iz gevüart von pedagògesche Koordinator. In Körparschaft von maistre steaten zuar auzzomacha di zaitn un di kriterie von edukatíf prodjekt un zo schètza bia dar geat vür in di zait, nidarzolega di orarie von maistre un bia zo vüara vür di arbat vodar schual vor bazta ågeat integratziong un preventziong o, un no 'z steaten zuar allz bazta ågeat dar lengare zait un di iniziatiavan zo pintase pinn åndarn istitutziongen. 'Z iz arbat von Körparschaft von maistre vürleng bia innzotoala di sektziongen, zornìrn bazta iz mångl saiz vor di didaktik saiz azpe spildar. Dar lekk vür in kompetentegen Dienst vürlegom abezolirna di ågestèllte un di maistre un zo macha metodologesche sperimentatziong un edukatíf nåsüach; dar macht alle djar in progråmm vor di arbatn boda servìrn zo macha vürgian di schual.

Di struktùr

Di Dienst

'Z hatta kompetenz übar di provintziàln khindargart di *Unità di missione semplice* Schual un khindar dienst boda gehöart in Dipartimént istrutziung un kultùr.

umse.infanzia@provincia.tn.it

Di koordinamént Kröaz

Di provintziàln khindargart soin geleck panàndar zbisnen in lentar in **koordinamént Kröaz** vor aniaglan kroaz izta a pedagogèsche Koordinatór.

Vor di ladinar schualn izta augelekk dar pedagogèsche Koordinamént von ladinar provintziàln khindargart.

Di khindargart vodar Zimbar Hoachebene soin untar in Toal Institut Folgrait Lavròu un Lusérn.

Dar pedagogèsche Koordinatór

Dar **pedagogèsche Koordinatór** helft in schualn vor bazta ågeat di padagòdjì un didaktik, dar steat nã in rècht un aministratìf nòrmen un nimp di provediméntn boda soin mångl vor ditza, di selln in emerdjéntz o, zoa azta di schualn mang gian vürsnen un soin sichar.

Di kamöündar

Di **Kamöündar** gem 'z geahaüs pitt lokél boda gian guat vor in khindargart, da gem darzuar allz baztada iz mångl, von möbl afte spildar un stianen nã zo richtase un zo vornaügrase.

Nützante 'z gèlt zuargètt vodar Provìntz, stellnsa å di laüt boda arbatn in di schual auz baz di maistre, da organizàrn in dienst schualspaize un machan helvan zo macha vürgian di schual, saiz vor di didaktik, saiz vor di vüarom.

Kroaz n. 1

Pedagògesche koordinamént Kroaz 1

Bege Dante, 5 - 38057 PÈRSAN

Telefón +39 0461 493491

Fax +39 0461 493495

circolo.coordinamento01@provincia.tn.it

Khindargart: Capriana "M. Maddalena Lazzeri", Casatta, Daiano, Baselga di Piné, Miola, Rizzolaga "Raggio di sole"; Molina di Fiemme, Piazze-Bedollo, Varena, Civezzano, Fierozzo "Himblring", S. Orsola "Il Girotondo", Seregnano "Arcobaleno".

Kroaz n. 2

Pedagògesche koordinamént Kroaz 2

Bege Temanza, 4 - 38051 BURGE

Telefón +39 0461 491980

Fax +39 0461 491976

circolo.coordinamento02@provincia.tn.it

Khindargat: Villa Agnedo "Natale Alpino", Bieno, Canal San Bovo, Castello Tesino, Imèr, Levico Terme "Taita Marcos", Novaledo, Bosentino, Centa S. Nicolò, Tenna "Il Sentiero", Vattaro, Vigolo Vattaro "Giardino dell'Amicizia".

Kroaz n. 3

Pedagògesche koordinamént Kroaz 3

Bege Gilli, 3 - 38121 TRIA

Telefón +39 0461 496952

Fax +39 0461 497257

circolo.coordinamento03@provincia.tn.it

khindargat: Trento "Crosina Sartori", Trento "Gianni Rodari", Povo "Mariachiara Conotter", Villazzano 3 "L'officina degli gnomi", Trento Clarina "Piccolo mondo", Trento Cristo Re "Il Piccolo Principe", Trento Madonna Bianca "L'albero del sole", Trento "S.Martino"

Kroaz n. 4

Pedagògesche koordinamént Kroaz 4

Bege Gilli, 3 - 38121 TRIA

Telefón +39 0461 496954

Fax +39 0461 496950

circolo.coordinamento04@provincia.tn.it

Khindargat: Cimone "Mamma Teresa", Trento
San Giuseppe "Maso Ginocchio-Collodi"
Mattarello "Il castello", Trento "Torrione",
Ravina "Girotondo", Romagnano "Gli gnomi del bosco".

Kroaz n. 5

Pedagògesche koordinamént Kroaz 5

Bege Gilli, 3 - 38121 TRIA

Telefón +39 0461 496955

Fax +39 0461 497257

circolo.coordinamento05@provincia.tn.it

Khindargat: Calavino, Lasino, Terlago, Cadine "Il
Melograno", Gardolo Paludi "Biancaneve",
Piedicastello, Roncafort "Margit Levinson", Sardagna.

Kroaz n. 6

Pedagògesche koordinamént Kroaz 6

Bege Gilli, 3 - 38121 TRIA

Telefón +39 0461 496956

Fax +39 0461 499283

circolo.coordinamento06@provincia.tn.it

Khindargat: Giovo "Il Pellicano", Grumes, Martignano
"Arcobaleno", Meano "M. R. Gio. Batta Partelloni", Melta di
Gardolo "Il Girasole", Solteri "Il Quadrifoglio", Zambana
"Girotondo".

Kroaz n. 7

Pedagògesche koordinamént Kroaz 7

Bege Filos, 2 - 38017 MEZZOLOMBARDO

Telefón +39 0461 494331

Fax +39 0461 494334

circolo.coordinamento07@provincia.tn.it

Khindargart: Cavedago "L'albero azzurro", Cles "Casa del sole", Cunevo, Fai della Paganella, Grumo "Il giardino del sole", Rallo di Tassullo "Nuovo germoglio", Revò, Roverè della Luna, S.Michele all' Adige "Il Germoglio", Sporminore "Fratelli Remondini", Vervò "Il bosco degli gnomi".

Kroaz n. 8

Pedagògesche koordinamént Kroaz 8
Bege Circonvallazione, 65 - 38079 TIONE VO TRIA
Telefón +39 0461 493385
Fax +39 0461 493389
circolo.coordinamento08@provincia.tn.it

Khindargart: Bezzecca "A.Cis", Cimego, Darzo "L'albero delle castagne", Dro, Preore, Riva "Rione 2 Giugno", Romarzollo, Tiarno di Sopra, Zuclo-Bolbeno.

Kroaz n. 9

Pedagògesche koordinamént Kroaz 9
Bege Trento, 37/E - 38068 ROVRAIT
Telefón +39 0464 493116
Fax +39 0464 493117
circolo.coordinamento09@provincia.tn.it

Khindargart: Rovereto: Cesare Battisti, Fucine, Noriglio, Rione Sud "Il giardino incantato", San Giorgio "don A. Rossaro", Lizzana "Girogirotondo"; Raossi- Vallarsa "A. Moro", Sant'Anna-Vallarsa, Tierno di Mori "Il Girasole", Terragnolo Piazza.

Kroaz n. 10

Pedagògesche koordinamént Kroaz 10
Bege Trento, 37/E - 38068 ROVRAIT
Telefón +39 0464 493114
Fax +39 0464 493115
circolo.coordinamento10@provincia.tn.it

Khindargart: Besenello "Santi Angeli", Calliano "Matite colorate", Isera, Nogaredo "Il Girotondo", Pomarolo "Don A. Rainoldi", Rovereto S.Ilario "Amici della scuola", Rovereto Brione, Rovereto Rione Nord "Mille colori".

Kroaz n. 11

Pedagògesche koordinamént Kroaz 11

Bege IV Novembre, 4 - 38027 MALÈ

Telefón +39 0461 491939

Fax +39 0461 491940

circolo.coordinamento11@provincia.tn.it

Khindargart: Castelfondo, Cavareno "Peter Pan", Cogolo, Livo "Battito d'ali", Mezzana "A. Ravelli", Mione Rumo, Monclassico, Pellizzano "Antonio Bontempelli", Rabbi, Romeno "Città della gioia", Ruffrè, Sarnonico "Giardino dei sogni", Terzolas "Caterina Graifenberg".

Toal Institut Folgrait Lavròu Lusérn

Toal Institut Folgrait Lavròu Lusérn

Platz Marconi, 85 - 38064 FOLGRAIT

Telefón +39 0464 721283

Fax +39 0464 723563

ic.folgaria-lavarone@provincia.tn.it

Khindargart: Folgaria, Lavarone "Casa dell'Arcobaleno", Luserna, Nosellari Folgaria.

Kroaz von ladinar schualn

Pedagògesche Koordinamént von ladinar provintziàln khindargart

Bege Giuseppe Soraperra - Pozza di Fassa, 6 - 38036

SAN GIOVANNI DI FASSA - SEN JAN

Telefón +39 0462 760340

Fax +39 0462 760001

coordinamento.scuoleladine@provincia.tn.it

Khindargart: Canazei "Don Simone Micheluzzi de Ciciol", Pera di Fassa "don Edy Cinzol", Soraga.

Eppaz aftn khindargar von moi khinn

Nem un nümmer untar hânt

Nâm vodar schaul _____

Bo di iz _____

Nummar von Telefón _____

Nummar von fax _____

Biavl khindar inngeschribet _____ biavl sektziongen _____

Orario bose offe iz _____

Ur boda auzkhemmen di khindar _____

Pedagògesche Koordinator _____

Nuammar von telefón _____

Di maistre von moi khinn _____

Di ändarn laüt ägestèllt vor di khuchl un vor ändarz _____

Vorsitzar von Vüar Komitätt _____

Vorsitzar vodar Versåmmelung von eltarn _____

Orario bose offe iz _____

Platz zo schraiba eppaz sèlbart

Dise saitn soin vor äüchhåndarn, vor eppaz bodar böllt schraim sèlbart, zo khöda eppaz dar aürn boda ågeat dar schual vo aürn khinn, zo legata an pensìaro, a gedenkh vo disarn spetzialega zait boda di schual tretet inn in aür haus un eråndre tretet inn in di schual, nemmante toal pitt aürn khinn disarn kamòuschaft.

Di sâmmelung F.I.O.R.E.

Djar	Titl	Tèma
2005	<i>Sentirsi a casa</i>	Di plètz von khindargart
2006	<i>A cielo aperto</i>	Di plèt auzzalt in khindargart
2006	<i>Faccio io!</i>	Di autonomi von khinn
2007	<i>Assaggio</i>	Bazta èzzt 'z khinn
2009	<i>Benvenuti</i>	Dar khindargart nimp inn di famildja
2011	<i>Se dico no</i>	Di regln
2013	<i>Dimmi...</i>	'Z gereda von khinn

Alle di tèkstn vodar sâmmelung F.I.O.R.E. mang khmmen abegenump âna z'zala vodar websait www.vivoscuola.it untar: *genitori scuola dell'infanzia, tematica didattica e ricerca*.

Dipartimént istrutziung un kultùr

UMSE
Schual un khindar
dianst

Diridjenten
Emanuela Maino

Tria - Bege Gilli, 3 - Tel. 0461.496990 - Fax 0461.496999
E-mail: umse.infanzia@provincia.tn.it

